



Handlingsprogram från 2022



Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Uppdrag och vision	3
1.2	Nomenklatur.....	3
2	Beskrivning av kommunerna.....	4
2.1	Arboga kommun.....	6
2.2	Hallstahammars kommun.....	7
2.3	Kungsörs kommun	8
2.4	Köpings kommun	8
2.5	Surahammars kommun.....	10
2.6	Västerås kommun	11
3	Styrning av skydd mot olyckor	13
3.1	Ansvars- och uppgiftsfördelning.....	13
4	Risker.....	15
4.1	Övergripande.....	15
4.2	Brand i byggnad	20
4.3	Brand utomhus	22
4.4	Trafikolycka	22
4.5	Olycka med farliga ämnen	23
4.6	Naturolycka	24
4.7	Drunkning.....	24
4.8	Nödställd person.....	25
4.9	Höjd beredskap.....	25
5	Värdering	26
6	Mål.....	29
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet.....	30
7.1	Tillsyn enligt 5 kap 1§ LSO	30
7.2	Stöd till den enskilde	31
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	32
7.4	Övriga förebyggande åtgärder.....	33
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet.....	35
8.1	Övergripande förmåga.....	35
8.1.1	Tillgång till egna resurser.....	36
8.1.2	Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner.....	37
8.1.3	Alarmering av räddningstjänsten.....	37



8.1.4	Brandvattenförsörjning.....	38
8.1.5	Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av förbundet.....	39
8.1.6	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder	42
8.1.7	Samverkan med andra aktörer	43
8.1.8	Varning och information till allmänheten	44
8.2	Förmåga per olyckstyp	44
8.2.1	Förmåga - Brand i byggnad.....	44
8.2.2	Förmåga - Brand i Terräng	45
8.2.3	Förmåga - Trafikolycka.....	45
8.2.4	Förmåga - Utsläpp farligt ämne.....	45
8.2.5	Förmåga - Naturolycka.....	46
8.2.6	Förmåga - Drunkning	46
8.2.7	Förmåga – Nödställd person.....	46
8.3	Ledning i räddningstjänsten	47
8.3.1	Vakthavande räddningschef (VRCH)	47
8.3.2	Vakthavande befäl (VB).....	48
8.3.3	Larm- och ledningsbefäl (LB).....	48
8.3.4	Larm och ledningsoperatör (LOP)	48
8.3.5	Regional insatsledare (RIL).....	48
8.3.6	Insatsledare (IL)	48
8.3.7	Styrkeledare (SL)	49
8.3.8	Första insatsbefäl (FIB) eller Första insatsperson (FIP).....	49
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	49
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap.....	50
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	51
9.1	Uppföljning av verksamheten	51
9.2	Olycksundersökning enligt 3 kap 10§ LSO	51
	Bilaga A: Dokumentförteckning	53
	Bilaga B: Beskrivning av samråd.....	55
	Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten.....	57



1 Inledning

Följande handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor omfattar Räddningstjänsten Mälardalens (RTMD) medlemskommuner; Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås. Dokumentet är ett gemensamt handlingsprogram för förebyggande enligt LSO 3 kap 3§ och räddningstjänst enligt 3 kap 8§.

1.1 Uppdrag och vision

Kommunalförbundet ska upprätthålla en för medlemmarna gemensam organisation för räddningstjänst och andra uppgifter. Med detta avses det kommunala ansvar som följer av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). 3 kap, 5 kap, 6 kap 10 § första stycket, 8 kap 2 §. Undantaget det som följer enligt nedan, som respektive förbundsmedlem fortsatt ska ha ansvar för:

1. verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än brand enligt 3 kap 1 §
2. genomföra rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt Lagen om skydd mot olyckor som inte berör området brand enligt 3 kap 2 §
3. framtagande och antagande av ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet enligt 3 kap 3 §

Kommunalförbundet ansvarar också för medlemmarnas skyldigheter enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Ovanstående gäller dock med undantag för att utfärda tillstånd och genomföra tillsyn över RTMD:s egen hantering av brandfarliga och explosiva varor samt de skyldigheter som åvilar kommunerna i egenskap av verksamhetsutövare.

Direktionen beslutade Räddningstjänsten Mälardalens vision under hösten 2020 – En dynamisk räddningstjänst som står för trygghet, effektivitet och säkerhet.

1.2 Nomenklatur

Tabell 1: Nomenklatur

RTMD	Räddningstjänsten Mälardalen	VRC	Vakthavande räddningschef
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	VB	Vakthavande befäl
LSO	Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor	LLB	Larm- och ledningsbefäl
LBE	Lagen om brandfarliga och explosiva varor	LLO	Larm och ledningsoperatör
SCB	Statistikmyndigheten	RIL	Regional insatsledare
SKR	Sveriges Kommuner och Regioner	IL	Insatsledare
UAS	Unmanned Aerial System även kallad Drönare	SL	Styrkeledare
		FIB	Första insatsbefäl
		RiB	Räddningspersonal i Beredskap
		FIP	Första insatsperson



2 Beskrivning av kommunerna

Räddningstjänsten Mälardalen består av sex medlemskommuner med en sammanlagd geografisk yta av ca 2 390 km² med totalt ca 231 000 invånare. Yta, invånarantal och kommungrupp för respektive kommun presenteras i Tabell 2. RTMD har ca 270 anställda fördelade med 82 heltidsanställda brandmän, 138 deltidsbrandmän samt 39 inom administration, chefer och driftpersonal.

Tabell 2. Yta, invånarantal och kommungrupp för respektive kommun inom RTMD.

	Arboga	Hallstahammar	Kungsör	Köping	Surahammar	Västerås
Yta [km ²]	419	171	203	644	369	1 138
Befolkning ¹	14 039	16 400	8 745	26 085	10 092	155 551
Kommun-grupp ²	C7	B4	C7	B5	B4	B3

Räddningstjänsten Mälardalen är ett kommunalförbund som lyder under direktionen bestående av politiker från medlemskommunerna. Verksamheten styrs av förbundsordningen som är ett avtal mellan Räddningstjänsten Mälardalen och medlemskommunerna³.

Ett kommunalförbund är en offentligrettslig form för samverkan mellan kommuner som regleras i kommunallagen. Juridiskt är ett kommunalförbund att likställas med en kommun. Förbundet ska ha en förbundsordning som beskriver verksamhetens grund- och tilläggsuppdrag. Förbundsordningen ska fastställas av förbundsmedlemmarnas fullmäktige och är vid sidan av bestämmelserna i kommunallagen det dokument som reglerar förhållandena mellan medlemskommunerna och förbundet.

Verksamheten styrs av en förbundsdirktion vars medlemmar är tillsatta av de sex medlemskommunerna. Från mandatperiod 2022 och framåt ska Direktionen bestå av 11 ledamöter och 11 ersättare. Ordförande utses av Västerås stad. Verksamheten leds av en förbundsdirktor som är verkställande tjänsteman och tillika räddningschef.

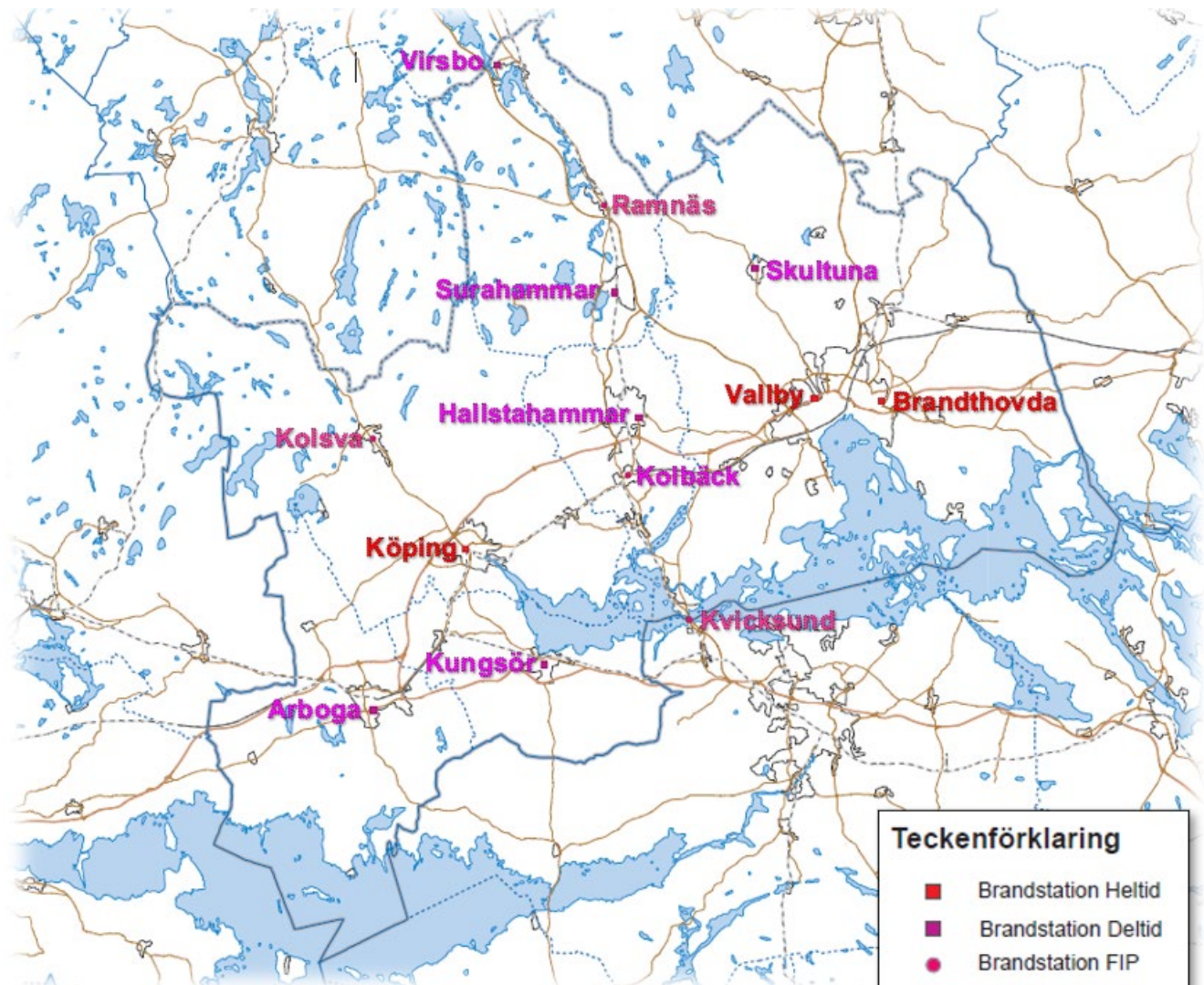
Förbundet har 11 brandstationer fördelade enligt följande.

- 3 heltidsstationer:
Vallby (Västerås), Brandthovda (Västerås) och Köping
- 8 deltidsstationer:
Virso, Surahammar, Hallstahammar, Kolbäck, Skultuna, Arboga, Kungsör och Kolsva
- 2 Första Insatsperson (FiP) som inte är knutna till annan station är placerat i Ramnäs och Kvicksund
- 1 Värn finns på Ön Valen i Hjälmaren.

¹ SCB, år 2020

² Kommungruppsindelning 2017

³ Diarienummer 2021/740-RTMD-132



Figur 1: Skiss över RTMD:s geografiska område.



2.1 Arboga kommun

Arboga kommun gränsar till Kungsör, Köping, Örebro, Katrineholm och Lindesbergs kommun. Arboga kommuns södra del gränsar till Hjälmarén som är Sveriges fjärde största sjö. I Mälaren finns en bebodd ö, Valen, utan vägförbindelse.

Till ytan är Arboga 419 km² stort. Markanvändningen är 6,5% bebyggelse, 65,1% skog, 23,9% jordbruksmark och 4,5% övrig mark.

Arboga kommun ligger i gränsen mellan jordbruksbygden runt Mälardalen och Hjälmarén och skogsbygden i Bergslagen. Vågrätt igenom kommunen löper en förkastning som delar landskapet i två delar. Norr om förkastningen utbreder sig flackt åkerlandskap och söder om ett skogigt moränlandskap. Genom kommunen löper också flera rullstensåsar. Arboga kommun är rikt på vatten. I kommunen finns ett femtontal sjöar och vattendrag varav de största är Hjälmarén - Hjälmarekanal, Arbogaån, Tjurlången – Sirsjön - Sundsjön och Högsjön.

Arboga stad är en av Sveriges äldsta städer och har en äldre trähusbebyggelse som klassas som riksintresse för kulturmiljövård. I slutet av 2020 hade Arboga kommun 14 039 invånare och trenden de senaste fem åren är att befolkningen ökar. Enligt befolkningsprognosen kommer Arboga ha 13 978 invånare 2026 och 14 074 invånare 2032⁴. 81% av invånarna bor i någon av de tre tätorterna och 19% bor på landsbygden.

Tabell 3: Tätorter och invånarantal 2020-12-31, SCB

Tätort	Invånarantal
Arboga	10 800
Götlunda	272
Medåker	205

Medelålder för män 2020 var 43,8 år och för kvinnor 45,9 år. Det är 3,3 år högre än snittet i riket för män och 3,6 år högre för kvinnor. Till 2040 så beräknas folkmängden öka i Västmanlands län i de flesta åldrar och störst antalsmässig ökning väntas i åldrarna kring 50 år och mellan 80 och 90 års ålder. Folkmängden beräknas minska i åldrarna 2–10 år, 26–33 och 54–59 år.

Arboga klassas av SKR som en pendlingskommun nära mindre stad/tätort. Det är cirka 2600 personer som pendlar ut från kommunen för att arbeta och cirka 1800 som pendlar in.

Inom kommunen finns en verksamhet som klassas som farlig verksamhet enligt LSO 2 kap. 4§.

Översiktsplanen⁵ för Arboga kommun antogs 2018. De tre tätorterna pekas ut som kärnor och förtättningsområden som har stor betydelse för kommunens utveckling, men även orter som ligger strandnära vid Hjälmarén, Tjurlången och Kvarnsjön har utvecklingspotential. Utvecklingsområden för bostäder finns i alla väderstreck runt om tätorten Arboga inom en fyra kilometers radie samt i Götlunda och Medåker. Dessa områden anses även kunna förtätas med bostäder. Utvecklingsområden för verksamheter ses framför allt i Sätra längs E18/E20 samt i Arboga Teknikpark längs E20.

⁴https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0401_BE0401A/BefProgOsiktRegN/table/tableViewLayout1/ (2021-07-02)

⁵https://www.arboga.se/download/18.397df4e1626633275c6680/1522154442224/Framtidens_Arboga_oversiktsplan_2030.pdf (2021-09-20)



2.2 Hallstahammars kommun

Hallstahammars kommun gränsar till Västerås, Surahammar, Köping, Eskilstuna (vattengräns) och Kungsörs kommun (vattengräns). Markanvändningen utgörs av 50,9 % skog, 34,9 % jordbruksmark, 9,1 % bebyggelse och 5,1 % övrig mark.

Kommunen är relativt liten till ytan (171 km²) och sträcker sig över två terrängtyper. I söder är det ett mer öppet landskap, med ett rikt djurliv och naturskyddade områden. I norra delarna ett mer skogligt landskap. Hallstahammars kommun är en kommun med närhet till vatten på flera olika platser. Genom kommunen rinner Kolbäcksåån och Strömsholms kanal. Den har sitt utlopp i Freden som är en vik till Mälaren i kommunens södra delar. Kolbäcksåns och kanalens sträckning angränsar till flera rekreations- och friluftsområden och har ett aktivt båtliv med två båtklubbar för fritidsbåtar. I Borgåsund vid kanalens utlopp finns även en gästhamn med ett 20-tal platser. Längs Strömsholms kanal finns ett flertal slussar och kanalen trafikeras av fritidsbåtar samt kommersiell trafik i mindre skala under sommarsäsongen.

E18, som passerar Hallstahammars kommun, är en av Sveriges mest trafikerade Europaväg. Järnvägsnätet inom Hallstammars kommun består av ett enkelspår som passerar genom Hallstahammar och Strömsholm/Borgåsund samt en dubbelspårig järnväg från Västerås fram till Kolbäck. Bägge dessa är riksintressen. Norrut finns järnvägsförbindelse till Surahammar och vidare, österut till Västerås och vidare, söderut till Eskilstuna och vidare samt västerut till Köping och vidare. Dessa trafikeras både av persontåg och godståg.

Sedan 2008 har invånarantalet ökat i kommunen. I slutet av 2020 hade kommunen 16 400 invånare. Enligt befolkningsprognosen kommer Hallstahammars kommun vara 16 757 år 2026 och 17 033 år 2032. Medelålder för män 2020 var 42,5 år och för kvinnor 43,9 år. Det är 2 år högre än snittet i riket för män och 1,6 år högre för kvinnor. 88,4% av invånarna bor i någon av de sex tätorterna och 11,6% bor på landsbygden.

Tabell 4: Tätorter i Hallstahammars kommun

Tätort	Invånarantal
Kolbäck	2 062
Strömsholm	701
Sörstafors	277
Södra Hallstahammar	1 035
Västra Hallstahammar	493
Hallstahammar	9 898

Hallstahammar klassas som en pendlingskommun nära större stad⁶. Cirka 4000 personer pendlar ut från kommunen och ca 2100 personer pendlar in.

Hallstahammars kommunfullmäktige antog en ny översiktsplan 2011⁷. I Hallstahammars tätort pekas Johannesberg, Södra och Östra Nibble samt Hagby ut som de större områdena för nyetablering av bostäder. Eriksberg längs E18 pekas ut som ett område för nyetablering av verksamheter. I centrala Kolbäck finns utvecklingsområden för bostäder.

⁶ kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.

⁷ <https://www.hallstahammar.se/underwebb/samhallsplanering/oversiktsplan>



2.3 Kungsörs kommun

Kungsörs kommun gränsar till Köping, Arboga, Eskilstuna, Hallstahammar (vattengräns) och Katrineholms kommun. I norr angränsar Kungsör till Mälaren. Markanvändningen är 6,1% bebyggelse, 48,5% skog, 41,8% jordbruksmark och 3,7% övrig mark

Kungsörs kommun ligger till största delen i landskapet Södermanland men tillhör Västmanlands län. Kommunen är 203 km² stor och har 8 745 invånare (år 2020). Befolkningsutvecklingen har ökat kraftigt (procentuellt) de senaste åren. Från 2012 till 2018 har befolkningen ökat med 637 invånare. Enligt befolkningsprognosen så kommer Kungsör ha 9 317 invånare 2026 och 9 419 invånare 2032.

Medelålder för män 2020 var 42,8 år och för kvinnor 43,9 år. Det är 2,3 år högre än snittet i riket för män och 1,6 år högre för kvinnor.

Kommunen har två tätorter, Kungsör och Valskog. Det finns även två småorter i kommunen, Torpa och Kungs Barkarö. I Torpa bor de cirka 160 personer och i Kungs Barkarö bor det cirka 50 personer (2018). 76,3 % av invånarna bor i tätort och 23,7% på landsbygden.

Tabell 5: Invånarantal och tätorter i Kungsörs kommun 2020-12-31, SCB

Tätort	Invånarantal
Kungsör	5 913
Valskog	695

E20 förbinder Kungsör med Eskilstuna och Stockholm i öst och med Arboga och Örebro i östlig riktning. E18 är en väst-östlig förbindelse som förbinder Kungsörs östligaste delar med Stockholm, Oslo, Västerås, Örebro och Karlstad. Väg 56 är en viktig nord-sydlig förbindelse från Kungsör till Gävle och Norrköping. Svealandsbanan som är av nationell betydelse går från Södertälje via Eskilstuna till Valskog, där den ansluter till Mälärbanan. Banan är snabbtågsanpassad och trafikeras främst av persontåg.

Cirka 2100 personer pendlar ut från kommunen och 1100 pendlar in till kommunen för att arbeta. Enligt SKR så klassas Kungsör som en pendlingskommun nära mindre stad/tätort⁸.

Översiktsplanen⁹ som antogs 2015 pekar ut Jägaråsen, Skillingeudd och centrala Kungsör som möjliga utbyggnadsområden för bostäder samt Torpa och Valskog som möjliga att förtäta med bostäder. Verksamhetsmark ses som möjligt att förlägga längs E20 båda öster och väster om Kungsörs tätort samt i utkanten av Valskog längs järnvägen.

2.4 Köpings kommun

Köpings kommun gränsar mot Arboga, Kungsör, Hallstahammar, Skinnskatteberg, Lindesberg och Surahammars kommun. I sydost angränsar Köpings kommun till Mälaren. Markanvändningen är 5,1% bebyggelse, 62% skog, 27,9% jordbruksmark och 5% övrig mark.

Köping ligger centralt i Mälardalen i den västra delen av Västmanlands län vid Mälarens innersta vik, Galten. Köping omges av landsbygd med Kolsva som största tätort utanför staden. Bro, Himmeta, Malma, Munktorp, Odensvi och Västra Skedvi tillhör sedan länge kommunen. Kolsva är ett brukssamhälle i Hedströmmens dalgång. Ovanför Kolsva domineras landskapet av skog. Munktorp utgörs främst villabebyggelse och sågindustrin. Runt Köpings och Munktorps tätorter breder mälarslätten ut sig.

⁸ kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun.

⁹ <https://kungsor.se/boende-miljo-och-trafik/bo-och-bygga/kommunens-planarbete/oversiktsplan.html>



Köpings tätort genomkorsas av de större vägarna E18 och länsväg 250. En rullstensås går rakt igenom tätorten från nordväst till sydöst. Köping får sitt dricksvatten genom att vatten som hämtas från Hedströmmen ca 8 km söder om Kolsva infiltreras i åsen strax norr om E18. Två järnvägslinjer passerar genom Köpings kommun; Mäljarbanan och Godsstråket genom Bergslagen. Järnvägen är av betydelse för företags- och hamnverksamheten i Köping men även för näringslivet i regionen.

Hamnen i Köping är av vital betydelse för företag i kommunen och dess omland. Förutom hamn för båttrafik är platsen också en omlastningsterminal för gods på järnväg och väg.

Köpings kommun består av 604,32 km² land och 40,24 km² vatten.

I Köpings kommun bor 26 085 invånare. I tätorterna Köping, Kolsva och Munktorp finns cirka 18 700, 2 400 respektive 450 invånare och på landsbygden cirka 4 300.

Tabell 6: Tätorter och invånarantal 2020-12-31, SCB

Tätort	Invånarantal
Köping	18 711
Kolsva	2 378
Munktorp	434

Demografin i Köpings kommun 2020 visas i figur 8. Medelålder för män 2020 var 42,3 år och för kvinnor 44,7 år. Det är 1,8 år högre än snittet i riket för män och 2,4 år högre för kvinnor

1991–2000 flyttade fler ut än in i kommunen, ungefär 1 400 personer. Därefter har utvecklingen varit mera positiv. Mellan åren 2000–2010 flyttade fler in än ut, drygt 700 personer. Trenden fortsatte mellan åren 2010–2020, cirka 1200 fler flyttade in än ut. Befolkningsprognosen från SCB visar att Köpings kommun beräknas öka till 26 796 personer 2027 och till 26 314 personer 2032. År 2020 så bodde 82,7% av invånarna i tätorten och 17,3% på landsbygden.

I Köpings tätort finns storskalig industri främst kring hamnområdet som domineras av mekaniska verkstäder vid Volvo samt kemisk industri vid Yara. Även småskalig industri finns bland annat i Nibble industriområde. Den blandade industrin är dominerande inom näringslivet, där tillverkning i verkstads- och processindustrin utgör en stor del. Nya Hamnvägen (väg) och Köpings hamn är utpekade riksintressen av Trafikverket. Hamnen kommer under kommande år att utvecklas för att kunna ta emot större fartyg som en del av Mäljarprojektet. Mälaren nyttjas även för fritidsbåtar och bad.

Tack vare många förfrågningar kring bostäder och verksamheter har byggnationen av dessa tagit fart de senaste åren. Bostadsbyggnationen har främst varit på den västra sidan av tätorten men utbyggnad kommer även att ske på den östra sidan av tätorten de kommande åren. Översiktsplanen¹⁰ för Köping pekar ut området mellan Brunnsvägen och Västeråsvägen, Sorby i Munktorp och Ullvibackar som områden för nyetablering av bostäder. Byggnationen av bostäder och verksamheter i Köping förväntas öka under kommande år då efterfrågan är fortsatt hög. För nyetablering av verksamhetsområden så pekas Ullvibackar längs Ringleden, hamnen och Norså ut.

Enligt SKR klassas Köping som en lågpendlings kommun nära större stad där ungefär lika många pendlar in som ut för att arbeta. Cirka 3300 personer pendlar ut från kommunen och 4000 pendlar in till kommunen för att arbeta.

¹⁰ <https://karta.koping.se/oversiktsplan/>



2.5 Surahammars kommun

Surahammars kommun gränsar mot Köping, Hallstahammar, Västerås, Skinnskatteberg, Fagersta och Sala kommun. Surahammar kommuns yta är 368,99 km². Av dessa är 343,9 km² landyta och 25,09 km² består av vatten. Markanvändningen är 3,9% bebyggelse, 81,9% skog, 6,7% jordbruksmark och 7,5% övrig mark.

Kommunen präglas till största delen av skogslandskap. Kolbäcksånen med Strömsholms kanal skär tvärsigenom kommunen och går igenom Virsbojön som är kommunens största sjö. Den största orten är Surahammar följt av Ramnäs och Virsbo.

Tvärsigenom Surahammars kommun går riksväg 66. Vägen knyter i förlängningen ihop Mälardalen med Dalarna. Riksvägen blir starkt trafikerad på vinterhalvåret då många privatbilar ska mot Dalarna/Sälen området. Mycket trafik Måndag till Fredag då pendlarna åker till och från jobbet, i Västerås och Surahammar. Stora delar av sträckan Västerås – Surahammar – Fagersta består av 2 + 1 väg. Länsväg 252 går mellan Surahammar och Hallstahammar. Vägen är nybyggd och vart invigd 2017. Gamla sträckningen av Lv 252 kommer framledes att betecknas 668 och sträcka sig från Hästbäck i norr till Trångfors i söder. Länsväg 233 går mellan Ramnäs och Skinnskatteberg.

Genom kommunen passerar Bergslagspendeln på sträckan Ludvika –Västerås. Sträckan består av 20 mil enkelspårig järnväg, var av ca 2,5 mil löper genom Surahammars kommun. Högsta tillåtna hastighet är 140 km/tim. Trafiken på banan domineras av persontrafik, men har även en inte oväsentlig godstrafik, både lokalt genererad och genomgående. Godstrafiken har under de gångna femton åren varierat mellan sex och 20 tåg per dygn. Persontrafiken, genom Surahammar kommun, uppgår trafikåret 2017 till ca 26 tåg per dygn. Diskussioner pågår om att reducera restiden på Bergslagspendeln genom att förlänga ett mötesspår i Ramnäs från 1,2 km till 3,1 km och därigenom få en mer optimal fordonsanvändning. Anslutande järnvägar till Bergslagspendeln är Godsstråket genom Bergslagen, Mälarbanan och Bergslagsbanan.

I Surahammars kommun löper Strömsholms kanal som följer Kolbäcksåns vattensystem. Strömsholms kanal har betäckningen farled 958. Kanalen är en allmän farled Klass 3, främst avsedd för passagerar- och fritidssjöfart. Den 11 mil långa farleden passerar 14 sjöar på sin väg från Barken i norr till Mälaren i söder. Det finns 26 slussar, varav fem i Surahammars kommun. Kolbäcksåns vattensystem är reglerat och det finns fyra vattenkraftstationer i kommunen. Dessa är Virsbo, Seglingsberg, Ramnäs och Surahammars kraftstationer.

Tabell 7: Tätorter och invånarantal 2020-12-31, SCB

Tätort	Invånarantal
Ramnäs	1 216
Surahammar	6 404
Virsbo	1 319

88,9% av invånarna bor i tätort och 11,1% bor på landsbygden och det finns tre tätorter i kommunen, se Tabell 7. Medelålder för män 2020 var 43,4 år och för kvinnor 44,6 år. Det är 2,9 år högre än snittet i riket för män och 2,3 år högre för kvinnor. En stor andel av befolkningen i kommunen är från 45 år och uppåt. Då det gäller ålder spannet 16 – 44 år ligger Surahammars kommun under rikets genomsnitt.

Cirka 2600 pendlar ut för att arbeta i annan kommun och cirka 950 pendlar in. Surahammar klassas som en pendlingskommun nära större stad¹¹.

¹¹ kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.



Enligt översiktsplanen¹² för Surahammars kommun så planeras Surahammars tätort att förtätas med bostäder och fler bostadsområden planeras för söder och sydost om tätorten. Verksamheter planeras det främst för längst väg 66 och väg 252. I Ramnäs planeras det för ett mindre antal bostäder väster och nordväst om tätorten, ingen ytterligare mark för verksamheter planeras. I Virsbo så planeras dels en förtätning av befintliga bostadsområden och dels nya områden för ett mindre antal bostäder. Nya områden för verksamheter med omgivningspåverkan föreslås dels vid väg 66 i anslutning till befintligt verksamhetsområde, dels norr om verksamhetsområdet Nordanö.

2.6 Västerås kommun

Västerås kommun gränsar mot Hallstahammar, Surahammar, Eskilstuna, Strängnäs (vattengräns), Sala och Enköpings kommun. Västerås kommun består av 958 km² land, 175 km² inlandsvatten i form av Mälaren och 4,6 km² övriga sjöar och vattendrag. Markanvändningen är 8,4% bebyggelse, 52,8% skog, 33,7% jordbruksmark och 5,1% övrig mark

Västerås är en större stad enligt SKRs indelning¹³ och kommunen är Sveriges sjunde största sett till befolkningmängden 31 december 2020. Cirka 13 600 pendlar ut från Västerås för att arbeta och cirka 15 200 pendlar in. Kommunen har ca 155 000 invånare. 93,9% av invånarna bor i tätorten och endast 6,1% på landsbygden. Under hela 2000-talet har befolkningen i genomsnitt ökat med ungefär 1 400 personer per år, men de senaste fem åren har folkökningen varit ovanligt stor. Under den perioden har befolkningen ökat med i genomsnitt 2000 personer per år. Folkökningen beror på ett stort flyttningsöverskott (att fler flyttar till Västerås än från Västerås) och på den naturliga folkökningen med fler födda än avlidna. Totalt har invånarantalet ökat i kommunen med drygt 10 000 personer från 2014 – 2019. Enligt den kommunprognosen för befolkningsutvecklingen som finns tillgänglig så beräknas befolkningmängden i Västerås kommun vara 162 403 år 2026 och 168 211 år 2032

Medelålder för män 2020 var 40 år och för kvinnor 42 år. Det är 0,5 år lägre än snittet i riket för män och 0,3 år högre för kvinnor.

Inom Västerås kommun finns 17 tätorter.

Tabell 8: Tätorter och invånarantal Västerås Stad 2020-12-31, SCB

Tätort	Invånarantal
Barkarö	1 641
Dingtuna	1 024
Enhagen-Ekbacken	1 089
Harkie	310
Hustahöjden	225
Irsta	2 835
Kvicksund	2 209
Kärsta och Bredsdal	256
Lycksta	270

Tätort	Invånarantal
Malmen	1 035
Munga	313
Skultuna	3 391
Tidö-Lindö	726
Tillberga	2 081
Tortuna	415
Västerås	128 534
Örtagården	474

Västerås kommun utvecklas ständigt och det pågår flera stora exploateringsprojekt inom kommunen. Dessa kopplar dels till behovet av fler bostäder, dels till utveckling av staden i övrigt och att fortsätta

¹² Översiktsplan Surahammar antagen 2021-10-25, § 102

¹³ kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.



attrahera ledande företag att etablera sig i kommunen. Inom Västerås kommun finns flera stora industriområden med allt från enklare verkstäder till storskalig tillverkningsindustri.

I kommunen finns också Nordens största insjöhamn som utgör en knutpunkt för flera olika transportslag. Västerås hamn är nationellt riksintresse.

Västerås har två flygplatser där den ena, Johannisberg, används i huvudsak som sportflygfält för t.ex. segelflyg, fallskärmshoppning och motorflyg. Vid den större flygplatsen, Stockholm/Västerås flygplats, bedrivs omfattande flygutbildning men även verksamhet med passagerarflyg och annan kommersiell flygverksamhet bedrivs på flygplatsen, den är klassad som riksintresse av Trafikverket. Även här förekommer verksamhet med privatflyg.

Översiktsplanen för Västerås reviderades 2017¹⁴. Kommunens avsikt är att Sättra, Lillhamra, Öster Mälarstrand och Östra Västerås framför allt ska byggas ut med fler bostäder. I områdena Kopparlunden, Ängsgärdet, Kungsängen och Erikslund ska marken användas till bostäder och verksamheter. Områdena Gilltuna, Hacksta, Hamnen, Kvast bruket, Finnslätten, Hälla och Anundshögsmotet som alla ligger strax utanför tätorten intill stora vägar eller/och järnväg ska utvecklas för verksamheter inom näringslivet.

¹⁴ <https://www.vasteras.se/bygga-bo-och-miljo/kommunens-planarbete/oversiktsplan.html>



3 Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet är beslutat i RTMDs direktion¹⁵.

Denna upplaga utgör den första upplagan och gäller från 2022 och gäller till tillsvidare eller till dess att det ersätts av ett nytt. Eventuell revisionshistorik kommer framgå i detta avsnitt.

Handlingsprogrammet ska uppdateras vid större förändringar så att det beskriver nuläget inom området skydd mot olyckor inom RTMD:s geografiska ansvarsområde. Processen för uppdatering och utvärdering av handlingsprogrammet är under framtagande i samverkan med medlemskommunerna.

3.1 Ansvars- och uppgiftsfördelning

Lagen innehåller bestämmelser om statens, kommunens och den enskildes ansvar inom området skydd mot olyckor. Statens ansvar beskrivs inte i detta handlingsprogram.

Kommunen ska enligt Lagen om skydd mot olyckor;

- Samordna verksamheten och samarbeta med andra kommuner och myndigheter (1 Kap 6§)
- Informera allmänheten om räddningstjänstens förmåga till räddningsinsats och om hur allmänheten kan få information och varning vid allvarliga olyckor (1 Kap 7§)
- Vidta åtgärder för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 Kap 1§) kommunerna ska ta vara på möjligheterna att nyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.
- Underlätta för den enskilde att fullgöra sitt ansvar genom rådgivning och information (3 kap 2§)
- Ha ett aktuellt handlingsprogram för förebyggande verksamhet (3 Kap 3§)
- Ansvara för rengöring och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar (3 kap 4§)
- Ansvara för räddningstjänst om inte annat följer av 4 kap 1–6§§. (3 Kap 7§)
- Ha ett aktuellt handlingsprogram för räddningstjänst (3 Kap 8§)
- Genomföra olycksundersökningar efter inträffade händelser (3 kap 10§)
- Ha ett övergripande ledningssystem (3 Kap 16b§)
- Utöva tillsyn över den enskilde (5 kap 1§)
- Tillsä att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen (6 Kap 10§)
- Fullfölja åtaganden för räddningstjänst och övriga åtgärder under höjd beredskap (8 Kap 2§)

Kommunerna Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås har genom förbundsordningen överlåtit kommunens ansvar enligt Lagen om skydd mot olyckor 3 kap, 5 kap, 6 kap 10§ första stycket samt 8 kap 2§ med undantag för 3 kap 1–3§§ till Räddningstjänsten Mälardalen. Enligt beslut fattat av direktionen för RTMD ska handlingsprogrammet från och med 2022 utgöra ett gemensamt program för förebyggande och räddningstjänst.

När en räddningsinsats är avslutad ska orsaken till olyckan och olycksförloppet utredas enligt 3 kap 10§. Respektive medlemskommun är ansvarig för att olyckan undersöks medan RTMD ansvarar för att klargöra hur räddningsinsatsen har genomförts. Vid bränder ansvarar förbundet för att ovan angivna olycksundersökningar genomförs. RTMD ska underrätta respektive medlemskommun om inträffade olyckor som, enligt utarbetad rutin, kan behöva utredas.

Direktionen för räddningstjänsten Mälardalen består av politiker från samtliga medlemskommuner. Direktionen har ett övergripande ansvar för styrning och ledning av RTMD:s verksamhet. Förutom uppdrag

¹⁵ Beslutsdatum 2022-02-22

enligt LSO som beskrivet ovan ansvarar även direktionen för tillsyn och tillståndsgivning enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Att respektive medlemskommun lever upp till kraven enligt LSO och LBE åligger kommunerna i egenskap av verksamhetsutövare. Kommunstyrelsen i respektive kommun har ett övergripande ansvar för styrning, ledning och samordning av säkerhetsarbetet enligt LSO i kommunen.

Ansvaret för att utfärda eldningsavrådan och föreskrifter om eldningsförbud åligger Länsstyrelsen eller RTMD enligt upprättad rutin¹⁶ Inom RTMD anger delegeringsordningen vem som har mandat att fatta beslut.

Förbundsmedlemmarna ansvarar var och en för att brandposter finns i enlighet med vad som anges i gällande handlingsprogram för räddningstjänst samt att förbundet har aktuella kartor som utvisar brandposternas läge. Förbundsmedlemmarna har motsvarande ansvar för eventuella branddammar. Förbundsmedlemmarna ska svara för tillsyn, underhåll och skötsel av brandposter och branddammar. Tabell 9 beskriver vilken juridisk person som är ansvarig för brandvattenförsörjningen i respektive kommun.

Tabell 9: Ansvariga för brandvattenförsörjningen i respektive kommun

Kommun	Ansvarig
Arboga	Arboga vatten och avlopp AB
Hallstahammar	Hallstahammar kommun
Kungsör	Kungsörs vatten AB
Köping	Köpings kommun
Surahammar	Surahammars kommunalteknik AB
Västerås	Mälarenergi

Den enskilde har ett primärt ansvar för att skydda sitt liv och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. Med den enskilde menas här fysisk eller juridisk person. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor (2 kap 2§). Först när en olycka inträffat eller det finns en överhängande fara för en olycka, och den enskilde själv eller genom att anlita någon annan inte kan klara av situationen, är det samhällets skyldighet att ingripa. Vid en sådan händelse har den enskilde en skyldighet att varna de som är i fara samt tillkalla hjälp (2 kap 1§). Vilka förväntningar som finns på den enskilde framgår under avsnitt om förebyggande.

Vid anläggningar där verksamheten som bedrivs innebär fara för allvarlig skada på människa eller miljö i händelser av olycka så är anläggningens ägare eller nyttjanderättshavare skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador (2 kap 4§).

Som komplement till handlingsprogrammet ska respektive kommun ha dokument för deras arbete med skydd mot olyckor, de som finns framtagna idag anges se Bilaga A.

¹⁶ Rutin för kommunikation vid eldningsförbud eller eldningsavrådan i Västmanlands län, Länsstyrelsens Västmanlands län.



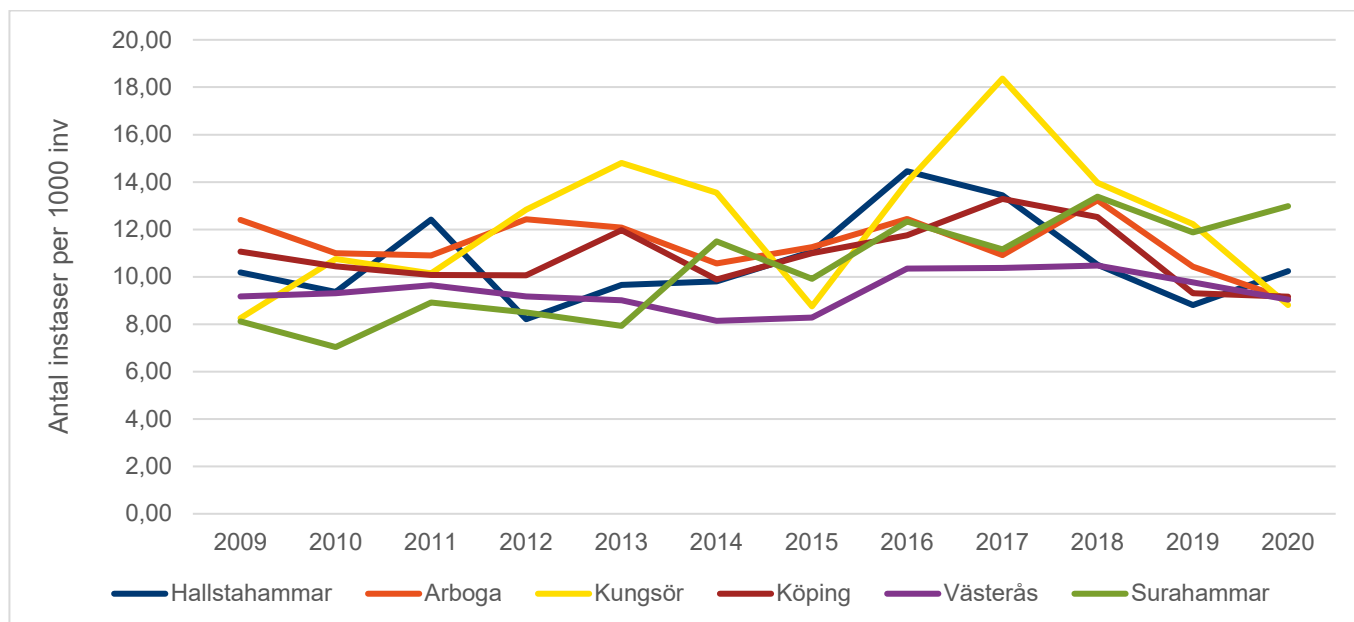
4 Risker

Enligt MSBFS 2021:1 ska handlingsprogrammet innehålla en beskrivning av kommunernas risker i form av en bedömning av vilka olyckor som kan föranleda räddningsinsats. Enligt 7 och 8§§ ska beskrivningen delas in i en övergripande nivå och mer detaljerat per olyckstyp.

I detta avsnitt beskrivs de risker som identifierats i *Riskanalys – Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats*¹⁷, vilken återfinns som referensdokument till handlingsprogrammet.

4.1 Övergripande

Räddningstjänsten Mälardalen har mellan år 2009–2020 genomfört ca 2000–2500 räddningsinsatser årligen. Det motsvarar 9,9–12,9 räddningsinsatser per 1000 invånare vilket är något högre än snittet nationellt. Det nationella snittet är mellan 9,23–10,89 räddningsinsatser per 1000 invånare för samma period. Antalet räddningsinsatser per 1000 invånare varierar mellan kommunerna, se Figur 2.



Figur 2: Antal räddningsinsatser per år, 1000 invånare och kommun.

Flest räddningsinsatser sett till antal har skett i Västerås kommun men antal insatser per 1000 invånare har varierat mycket mellan kommunerna och över åren. Vanligaste räddningsinsatserna är automatiska brandlarm, brand utomhus, trafikolyckor och brand i byggnad. Dessa olyckstyper tillsammans stod för nästan 80% av alla insatser.

När olyckor sker varierar över året, dag i veckan och tid på dygnet. I Tabell 10 presenteras när flest och minst antal räddningsinsatser genomförts i respektive kommun.

¹⁷ Diarienummer 2021/574-RTMD-132



Tabell 10: Sammanställning över när räddningsinsatser genomförts i kommunerna mellan 2009–2020.

Kommun	Månad	Minst	Dag	Minst	Tid
	Flest		Flest		Flest
Arboga	Juli, aug, dec	Feb	Lör	Sön	06–19 (16–17)
Hallstahammar	Maj	April	Fre	Mån	06–19 (16–17)
Kungsör	Juli	Okt	Tis	Sön	06–19 (16–17)
Köping	Jan, maj, dec	Mars	Tis	Sön	06–19
Surahammar	Juli	Mars	Ons	Lör	09–19 (17–18)
Västerås	Juli	Feb	Fre	Sön	06–19 (16–17)

Inom medlemskommunerna finns en stor variation sett till bebyggelse, markanvändning, etablerade verksamheter etc. Det finns stadsbebyggelse och landsbygd, en varierande natur med sjöar och vattendrag, skog och åkermark, stora industrier och publika arenor med stora personantal. En övergripande beskrivning av riskerna återfinns i Tabell 11 och en mer djuplodande beskrivning under respektive underrubrik i kapitel 4.

Tabell 11: Övergripande beskrivning av riskerna i RTMD:s område

Område	Underrubrik	Risker och utveckling
Samhällsutveckling	Demografi	Till 2040 beräknas folkmängden öka i de flesta åldrar och störst antalsmässig ökning väntas i åldrarna runt 50 år och mellan 80 och 90 år. Folkmängden beräknas minska i åldrarna 2–10 år, 26–33 och 54–59 år ¹⁸ . Alla kommuner har en högre snittålder för kvinnor än nationellt och alla utom Västerås kommun har en högre snittålder för män. En åldrande befolkning medför risk för fler olyckor och värre konsekvenser för den enskilde då åldersgruppen äldre än 65år är överrepresenterad i bränder och andra olyckor. En ökning av både godstrafik på väg och järnväg samt en ökning av persontrafiken förespås i och med att invånarantalet ökar. Nya drivmedel till exempel bilbatterier, vätgas mm medför nya risker vid räddningsinsats. När befolkningen ökar växer tätorterna, områden förtätas och utökas med bostäder och verksamheter. Det medför ökade risker med komplex byggnation, ökad befolkningstäthet etc.
	Trafik	
	Bostäder	

¹⁸ SCB, Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2021–2040 Demografiska rapporter 2021:3.



Område	Underrubrik	Risker och utveckling
Komplicerade byggnader och anläggningar	Höga byggnader Anläggningar under mark	Brand i höga byggnader kan medföra komplicerade räddningsinsatser. I samtliga kommuner utom Kungsör finns i dagsläget flertalet höga byggnader med bostäder där räddningstjänsten utgör den alternativa utrymningsvägen genom fönster. I Västerås och Surahammar finns även flera byggnader som är högre än åtta våningar vilket innebär att räddningstjänstens höjdfordon inte når till de övre delarna av byggnaderna. I framtiden förutspås antalet höga byggnader öka i och med förtätning av staden. I Västerås finns en tunnel för vägtrafik för transporter inom city. I alla medlemskommuner finns parkeringsgarage under mark som kan innebära komplicerade räddningsinsatser med stora egendomsskador.
Geografiskt	Exploateringsutveckling Natur, sjöar och badplatser	Kommunernas översiktsplaner beskriver hur kommunerna avser att expandera och förtäta beskrivningar områden. Förändringar i markanvändning kan påverka räddningstjänstens insatstider och personalförsörjning av räddningspersonal beroende var det byggs bostäder och arbetstillfällen. Inom medlemskommunerna finns många sjöar, badplatser och vattendrag som nyttjas av invånarna för rekreation och friluftsliv. Flera kommuner angränsar till Mälaren eller Hjälmaren. Geografin inom RTMD varierar från Bergslagsmiljö med stora barrskogsarealer till bördig jordbruksmark med öppna fält. Sammantaget innebär detta risk för drunkning, utsläpp av farligt ämne på vatten, skogsbränder m.m.
Naturolyckor	Skogsbränder Skyfall, stormar, höga flöden samt ras och skred	Naturolyckor som kan förväntas ske oftare och med större konsekvenser som resultat av klimatförändringarna. Samtliga väderfenomen förväntas inträffa oftare än tidigare ¹⁹ . Översvämningar antas bli värre och ske oftare, ras och skred inträffa oftare och skogsbränderna ske oftare, blir intensivare och att säsongen förlängs. Inom alla kommuner finns områden med risk för översvämning och ras/skred. Särskilt i de norra delarna av förbundet så finns stora skogsarealer där en skogsbrand riskerar att kunna utveckla sig innan den upptäcks men även bli svår att hantera under en räddningsinsats på grund av otillgängligheten. Dessa typer av olyckor kan innebära att räddningstjänsten behöver vara behjälplig på flera platser samtidigt, till många drabbade och under lång tid.

¹⁹ <https://www.smhi.se/forskning/forskningsnyheter/nya-klimatberakningar-visar-pa-mer-extremt-vader-1.12922>



Område	Underrubrik	Risker och utveckling
Industrier och farlig verksamhet	Industrier Farlig verksamhet enligt LSO Seveso	<p>Det finns ett hundratal industrier som hanterar tillståndspliktig mängd brandfarlig eller explosiv vara inom RTMD. Industribyggnader och motsvarande har ofta en hög brandbelastning, stora brandceller och lägre krav på bärighet vid brand.</p> <p>I RTMD:s geografiska område finns 28 anläggningar som bedriver verksamhet som vid en olycka kan leda till allvarlig skada på människa eller miljö, så kallade farliga verksamheter enligt LSO 2 kap 4§. Fem av dessa är seveso-anläggningar i högre kravnivån och 15 i lägre kravnivån. Sju av anläggningarna i lägre kravnivån är bergtäkter där man bryter sten och grus.</p> <p>Konsekvenserna vid en olycka som omfattar sevesoämnen eller farliga ämnen kan bli mycket stora och omfattande. Därför ska dessa anläggningar i vissa fall ha en egen förmåga som kompletterar räddningstjänstens vid en olycka.</p>
Transport av farligt gods	Väg och järnväg Sjöfart	<p>Farligt gods transporteras på väg och järnväg i hela förbundet. E18, E20, rv 56, rv 66, v 250, v 233, v 249 och v 631 är primära leder för farligt gods. Det finns även ett antal sekundära leder för farligt gods. Farligt gods transporteras på järnväg i alla kommuner.</p> <p>Risken för olyckor med farligt gods ökar vid förtätning av städerna då det byggs allt närmare järnväg och väg, vilket kan få allvarliga konsekvenser i händelse av olycka. Ökat antal sjötransporter på Mälaren ökar risken för olyckor. Via sjövägen transporteras ämnen som är skadliga för människa och miljö i händelse av ett utsläpp samt att fartygen har stora mängder bränsle ombord som skulle påverka Mälaren med omgivning mycket negativt.</p> <p>Utsläpp av farliga ämnen kan ske på olika sätt; genom urspårning/avåkning, kollision, avsiktlig handling eller läckage. Sammantaget så innebär ökade transporter av farligt gods ökade risker för olyckor och/eller utsläpp.</p>



Område	Underrubrik	Risker och utveckling
Skyddsvärd bebyggelse eller där stort antal personer vistas och utrymning är en kritisk faktor	Äldreboenden, sjukhus Hotell Förskolor, skolor etc. Samlingslokaler, restauranger och fritidsanläggningar Kyrkor eller byggnader med stort kulturellt värde	<p>I kommunerna finns ett stort antal verksamheter som bedriver vård, dagtidsverksamhet, skola, förskola, olika former av gemensamhetsboende. Även byggnader där många människor vistas samtidigt i lokalerna, så som idrottsarenor, restauranger eller köpcentrum osv finns i alla kommuner. Risken för skada på människors liv och hälsa vid brand är generellt större där människor inte förväntas kunna utrymma själva, vara sovande eller obekanta med lokalerna de vistas i.</p> <p>Då konsekvenserna vid brand eller olycka riskerar att bli mycket allvarliga, finns ett stort skyddsvärde för personintensiv verksamhet och utrymningskritiska anläggningar. Det är väsentligt att både det organisatoriska och byggnadstekniska brandskyddet fungerar för att konsekvenserna vid en brand ska minimeras.</p> <p>Kyrkor och andra byggnader med stort kulturellt värde kan både vara samlingslokaler och viktiga att bevara för eftervärlden. Till exempel finns en äldre trähusbebyggelse i Arboga tätort som är skyddsvärd.</p>
Samhällsviktig verksamhet	Elförsörjning Vattenskyddsområden, Fjärrvärmeproduktion, reningsverk etc. Hälsa- och sjukvård	<p>Verksamheter där samhällsfunktionerna skulle kunna påverkas i stor omfattning om en olycka inträffar räknas som samhällsviktiga. Inom kommunerna finns exempelvis anläggningar för vatten- och avloppsrening, elproduktion, elförsörjning, fjärrvärmeproduktion, dricksvattenförsörjning, blåljusverksamhet, hälsa- och sjukvård samt omsorg m.fl. I Köping och Västerås kommun finns sjukhus. Vilka verksamheter som är samhällsviktiga beskrivs i kommunernas risk- och sårbarhetsanalys.</p>
Kritisk infrastruktur	Väg Järnväg Flygtrafik	<p>Inom RTMD:s geografiska område finns ett antal större vägar - E18, E20, riksväg 66 och 56 samt väg 250, v233 och v249. E18, E20 och riksväg 66 är mötesfria vägar samt att arbetet med att separera riksväg 56 är påbörjat.</p> <p>Omfattande persontågstrafik går till och från Västerås. Risken för tågolycka bedöms som störst mellan Kolbäck och norra station i Västerås. Risken är lägre på sträckorna Kolbäck-Kvicksund och norra station i Västerås - Ransta. Tågtrafiken genom Köping, Arboga och Kungsör på Svelandsbanan och Mäljarbanan ligger på samma nivåer som genom Västerås.</p> <p>Det finns två flygplatser i Västerås och flygfält i Köping och Arboga. Olyckor som avåknings och kollisioner förekommer och är en förekommande risk i vägtrafiken. Urspårningar eller flygkrascher är mindre sannolika men kan få större konsekvenser. För räddningstjänsten kan det medföra komplicerade räddningsinsatser med brett skadepanorama. Generellt så kostar stopp i infrastrukturen samhället stora summor.</p>



Område	Underrubrik	Risker och utveckling
Avsiktliga händelser och antagonism	Terror Pågående dödligt våld Anlagda bränder Suicid	Under 2020 bedömdes terrorattentatshotet främst utgöras av islamistiskt och högerextremistiskt motiverad terrorism. Det finns både våldsbejakande islamister och högerextremister som anser att Sverige är ett legitimt mål för terrorattentat, enligt Nationellt centrum för terrorhotbedömning. Hotnivån ligger sedan 2010 på nivå 3 av 5, vilket innebär ett förhöjt terrorhot och att ett attentat kan ske ²⁰ . Pågående dödligt våld (PDV) - Begreppet omfattar ett spektrum av händelser, där det gemensamma består i att en eller flera gärningspersoner utsätter allmänheten för ett livsfarligt våld som oftast pågår tills våldet avbryts av någon annan än gärningspersonerna själva ²¹ . Det går inte att utesluta att en PDV-händelse kan inträffa i någon av medlemskommunerna. För räddningstjänsten så innebär detta en stor samverkansinsats med andra blåljusmyndigheter i samband med en sådan händelse. Anlagda bränder sker frekvent i och kostar samhället stora summor varje år. Anlagd brand sker i byggnader men även i fordon eller skog och mark. En ökande psykisk ohälsa i samhället kan leda till fler suicidförsök och suicider. Flera kommuner i RTMD har höga självmordstal och antal självmordsförsök är många.

4.2 Brand i byggnad

De senaste 10 åren har räddningstjänsten larmats till cirka 220 bränder eller brandtillbud i byggnader årligen, vilket motsvarar mellan 0,98–1,43 räddningsinsatser per 1000 invånare. Antalet räddningsinsatser per år till brand eller -tillbud i byggnad har ökat de senaste åren i alla kommuner utom Kungsör och Köping. Trots det har flest räddningsinsatser till brand i byggnad per 1000 invånare genomförts i Kungsör men minst antal i Köping. Kungsör och Hallstahammars kommun ligger över rikssnittet i antal insatser per 1000 invånare.

Sett till konsekvenserna av de bränder som inträffat har 10% av bränderna i bostad och 1% av bränderna i allmän verksamhet lett till att personer omkommit eller blivit avtransporterade till vård. 45% av bränderna i bostad har lett till egendomsskada. Ingen av bränderna har lett till en inträffad miljökada. Inom RTMD:s område har bränder i byggnader främst förekommit i centralorterna eller i industriområden. Bränder i byggnader på landsbygden har inte förekommit lika ofta.

Sett till hela förbundet har antalet räddningsinsatser till bränder i bostäder ökat något under en tioårsperiod men antalet utvecklade har minskat. Flest bränder inträffar under eftermiddag/kväll där orsaken till bränderna skiljer sig åt beroende på vilken typ av byggnad/boendeform det är. Vanligaste brandorsaken i

²⁰ <https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/terrorism>

²¹ Vägledning – samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö.



flerbostadshus är spis och i villa är den soteld. Det är mest frekvent med bränder i flerbostadshus och därefter villa.

Antalet omkomna har varierat per år med ett snitt på 2,6 per år där de flesta som omkommit varit över 65 år. Bränder med omkomna har varit i bostadsmiljö. De senaste årens forskning har identifierat ett antal faktorer som ökar risken att omkomma i en brand, att drabbas av brand som kräver hjälp från räddningstjänsten och bränder som den enskilde klarar av själv att hantera.

Tabell 12: Riskfaktorer för dödsbränder och bostadsbränder, baserade på räddningsinsatser eller egenrapporterade händelser²².

Riskfaktorer för Dödsbränder	Riskfaktor för bostadsbränder med räddningsinsats	Bostadsbränder (egenrapporterade) ²³
Nedsatt rörlighet	Ung ålder	Ung ålder
Nedsatt kognitiv förmåga	Ensamstående med barn	Familjer med barn
Alkohol	Arbetslöshet	Hög utbildningsnivå ²⁴
Psykisk ohälsa	Utlandsfödd	
Drogmissbruk	Låg utbildningsnivå	
Rökning		

Bränder i vårdmiljöer och skola eller förskola kan få stora konsekvenser då personer som vistas i dessa miljöer kan ha olika möjligheter att sätta sig själva i säkerhet. Detta kan även påverka räddningsinsatserna om byggnaderna inte är utrymda innan räddningstjänsten anländer. I RTMD har bränder i skola eller förskola varit lite mindre frekvent än i resten av landet. Bränder i skolor och förskolor har ofta varit avsiktliga. I skolor har bränderna oftare skett på dagtid på vardagar och på förskolor oftare på helgen. Även om antal bränder eller brandtillbud har varit lågt så har antalet automatiska brandlarm varit högt. Bränder i vårdmiljö har skett sällan men kan som beskrivet ovan få stora konsekvenser. Bränderna har skett spritt över året, veckan och dygnet.

Bränder i övriga allmänna verksamheter så som handel, teater, kontor har ökat under den senaste tioårsperioden, där flest insatser skett till handel och restaurang eller danslokal. Jämfört med nationell statistik har bränder i allmänna övriga verksamheter skett något oftare i RTMD:s område. Även om konsekvensen av bränderna i de flesta fall varit begränsade, och framför allt varit skador på egendom, finns det risk för stora konsekvenser för människors liv och hälsa dessa verksamheter.

Sett per kommun har det skett flest räddningsinsatser per 1000 invånare i allmän verksamhet²⁵ i Surahammar och minst antal i Hallstahammar. Kommunerna Arboga, Kungsör, Köping och Surahammar ligger över snittet nationellt.

Inom RTMD finns ett stort antal byggnader och anläggningar som är kulturhistoriskt värdefulla, dessa är spridda i alla kommuner. Jämfört med nationell statistik har bränder i dessa byggnader och anläggningar hänt mer sällan i RTMD:s område. Bränder i kulturhistoriskt värdefulla byggnader har ofta berott på fel i

²² Runefors, M. (2020). *Fatal residential fires, prevention, and response*. Lund University. Department of Fire Safety Engineering.

²³ Med egenrapporterade avses bränder som rapporteras i en nationell enkätundersökning (MSB:s trygghetsundersökning)

²⁴ I detta fall förklaras det av att egenrapporterade bränder är mer förekommande bland personer med hög utbildningsnivå, de klarar dock av att hantera bränderna själva.

²⁵ Vård, skola och förskola samt övriga allmänna verksamheter.



utrustning men få bränder har fått en stor omfattning. En tidig upptäckt av branden har haft påverkan på brandens utbredning.

Det har varit vanligare med räddningsinsatser till industrier inom RTMD än snittet per 1000 invånare för Sverige, vilket kan bero på att det är ett industritätt område. Sett per kommun inom förbundet har det skett flest insatser per 1000 invånare i Surahammar och minst antal i Västerås. Surahammar, Kungsör, Köping och Surahammar ligger över rikssnittet för räddningsinsatser till brand i industri. Fler industribränder har skett under veckodagarna än under helgen och de har skett oftare under dagtid än under kväll och natt. Konsekvenserna för den drabbade verksamheten kan bli stora både med avseende på produktionsstopp och egendomsskador.

Bränder i övriga verksamheter som kraftvärmeverk, sophantering, parkeringshus etcetera har skett oftare inom RTMD:s område än i resten av Sverige, och trenden är ökande. Sett per kommun inom förbundet har flest insatser per 1000 invånare skett i Hallstahammar och minst antal i Kungsör. Det har skett fler insatser i Hallstahammar, Köping och Västerås än i genomsnitt i Sverige. De flesta bränderna i denna kategori inom RTMD har skett i kraftvärmeverk/värmeverk. Merparten av bränderna har varit utvecklade bränder vid räddningstjänsten framkomst.

4.3 Brand utomhus

Trenden är att det blir fler räddningsinsatser till bränder utomhus i alla kommuner utom Hallstahammar och Kungsör. Inga av bränderna utomhus har under 2018–2020 lett till skada på människors liv och hälsa eller miljö men 12% ledde till egendomsskada.

Antal larm och bränder i skog eller mark har varierat med säsong, där flest bränder har skett under mars-september. Flest larm om skogs- eller markbrand har inkommit under eftermiddagen (kl. 14-18), de flesta larmen inkommer generellt under dagtid. Sett över veckodagarna är det en jämn fördelning. De flesta bränder i skog eller mark har haft en liten omfattning vilket innebär mindre än 50 m², men RTMD har erfarenhet av stora skogbränder med omfattning upp till 100 hektar eller större. Sett per kommun och 1000 invånare har det skett flest insatser till skog eller mark i Surahammar och minst antal i Västerås.

Antalet insatser till bränder i avfall eller återvinning utomhus har varit relativt konstant i respektive kommun. Västerås och Köping har haft flest insatser och i de andra kommunerna sker några enstaka insatser varje år. Köping har haft det högsta antalet insatser per 1000 invånare och Hallstahammar haft minst antal insatser. När bränderna sker har varierat över året, veckodagarna och tid på dygnet. Flest bränder har skett under maj, under helgen (lördag-söndag) och under kvällar och nätter (19-02). Många bränder har varit avsiktliga men inte lett till någon större egendomsskada.

Antalet bränder i fordon eller fartyg utomhus har varit konstant högt under 2018-2020, med en liten minskning 2020 i Västerås. Sett per kommun och 1000 invånare har det skett flest insatser till brand i fordon eller fartyg utomhus i Västerås och minst antal i Surahammar. Flest bränder har hänt under sommarmånaderna (juni-augusti), under måndagar samt nattetid. Endast en liten andel av bränderna i fordon har skett under färd med fordonet utan merparten har skett när fordonen varit parkerade.

Sammantaget för bränder som sker utomhus ligger Arboga, Köping och Surahammar över rikssnittet för bränder utomhus.

4.4 Trafikolycka

Antal räddningsinsatser till trafikolyckor har ökat inom Räddningstjänsten Mälardalen, i alla kommuner utom Kungsör och Köping. Jämfört med den nationella statistiken per så ligger alla kommuner utom Västerås över rikssnittet i antalet räddningsinsatser per 1000 invånare. Flest insatser per 1000 invånare har skett i Kungsör och minst antal i Västerås.



Den långsiktiga trenden på nationell nivå är att antalet omkomna och allvarligt skadade i vägtrafik är minskande. Jämfört med nationell statistik har fler personer per 100 000 invånare varit i behov av vård efter trafikolyckor inom RTMD men färre har omkommit. Under 2018–2020 skadades eller omkom det personer i 38% av trafikolyckorna, 62% av dem ledde till egendomsskador och under 1% av dem ledde till miljöskada.

Personbilar har varit det trafikelementet som varit inblandad i flest olyckor som kräver räddningstjänstens insats, därefter lastbil och motorcykel. Lastbil har varit oftare varit inblandad i trafikolyckor i RTMD:s område än i trafikolyckor i övriga Sverige. Trafikolyckor med oskyddade trafikanter har fått allvarligast konsekvenser med omkomna och allvarligt skadade. De flesta trafikolyckorna har skett längs de stora vägarna eller i tätorterna.

Det har skett fler trafikolyckor på sen eftermiddag, på fredagar samt under vintermånaderna. Undantaget är trafikolyckor med oskyddade trafikanter som skett oftare under sommarhalvåret.

Inom RTMD finns flera järnvägar som trafikeras av godstrafik och persontrafik. Det finns flera flygplatser och flygfält. Olyckor med flygtrafik eller spårtrafik sker med låg frekvens men kan få stora konsekvenser och leda till komplicerade räddningsinsatser.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Inom RTMD har antalet olyckor med farliga ämnen varierat mellan cirka 20–100 insatser per år. Även om antalet olyckor varierar från år till år visar den sammanfattande trenden på en kontinuerlig ökning av olyckor under 2009–2020 i förbundet, men de tre senaste åren har antalet räddningsinsatser minskat. Sett per kommun har de ökat i Hallstahammar, Kungsör och Västerås men minskat i Arboga och Surahammar. Flest insatser per 1000 invånare inom förbundet har skett i Kungsör och minst antal i Surahammar. Den ökande trenden i det längre perspektivet överensstämmer även med den nationella statistiken som också visar på en ökning. Frekvensen för hela förbundet är jämförbar med den nationella per 1000 invånare dock ligger Kungsör, Köping och Västerås över rikssnittet.

Inom RTMD:s område har utsläpp i form av mindre läckage av drivmedel etc. från fordon varit den vanligaste olyckan med farligt ämne. Detta liknar den nationella statistiken där över 80% av insatserna mot farliga ämnen rör mindre läckage av drivmedel.

Det finns inom RTMD 28 anläggningar som klassats som farlig verksamhet enligt 2 kap 4§ LSO. Fem av dessa är Seveso-anläggningar i högre kravnivån och 15 i lägre kravnivån. Åtta anläggningar är endast farligt verksamhet enligt LSO. För de verksamheter som är Sevesoanläggning enligt den högre kravnivån beskrivs räddningstjänstens plan för räddningsinsats på hemsidan²⁶.

Transport av farligt gods sker på vägar och järnvägar inom RTMD:s geografiska område. Utifrån en inventering genomförd 2006²⁷, är sträckan på E18 mellan Västerås-Hallstahammar det mest trafikerade vägvagnsnittet gällande farligt gods i hela Sverige sett till antal ton. Fortsättningen av E18 från Hallstahammar vidare mot Köping och Arboga är även den bland dom mest trafikerade i Sverige. Vanligaste godsslag inom Västerås tätort är brandfarliga vätskor, följt av frätande ämnen och övriga farliga ämnen.

²⁶ www.rtmd.se

²⁷ Kartläggning av farligt gods transporter, Räddningsverket (2006)



Transport av farligt gods sker även på järnväg. Farligt gods kan transporteras på samtliga järnvägar inom förbundet. Utifrån samma inventering från Räddningsverket ligger dock transporterna på järnväg i området på en förhållandevis låg nivå i jämförelse med övriga landet.

Flera kommuner inom räddningstjänsten Mälardalen gränsar i söder mot Mälaren, Sveriges tredje största sjö. Gemensamt för Västerås och Köping är att båda städerna har en hamn. Via farleden i Mälaren går regelbunden trafik med större fartyg. Statistik från passagelinjen Södertälje visar på en relativt hög andel tankertonnage nationellt sett, där de flesta fartygen återfinns i storleksintervallet 100–150 m. Övervägande del av tanktransporterna är transporter med diesel och bensin till oljehamnen i Västerås. Miljöolyckor på Mälaren är ovanliga men större utsläpp kan få stora konsekvenser på såväl miljö som människor. Mest sannolika är mindre drivmedelsutsläpp i Mälaren från fritidsbåtar och liknande, men risk för större utsläpp från transportfartyg finns.

4.6 Naturolycka

Naturolyckor inom RTMD:s område mellan 2018–2020 som inträffat har varit stormskador, översvämning av dagvatten- eller avloppssystem och annan naturolycka där stormskador är mest frekvent av naturolyckorna. Stormskadorna har oftast skett i september och december. Konsekvenser av naturolyckorna har varit egendomsskador.

Vattendrag inom RTMD:s område som kan bidra till allvarliga konsekvenser vid en översvämning är Mälaren, Svartån, Kolbäcksån, Kölstaån, Köpingsån, och Arbogaån. Dessa vattendrag ingår därför i MSB:s översvämningsskartering där de kan studeras närmare²⁸. Störst risk vid översvämning finns i Arboga, Köping och Västerås där det kan påverka infrastruktur.

Översvämning av dagvatten- eller avloppssystem inträffar ofta till följd av extrem nederbörd eller skyfall. Det kan i sin tur ge stora samhällsstörningar och ekonomiska skador, antingen direkt i form av skador på byggnader eller indirekt vid exempelvis elbortfall eller avbrott i transporter. Faktorer som spelar in vid olyckor till följd av skyfall är dels mängden nederbörd, dels hur det påverkade området är utformat och kapaciteten för att leda bort vatten. Vattendrag, hur VA-systemet är utformat och hur bebyggelse växt fram påverkar också. Länsstyrelsen i Västmanland har tagit fram kartmaterial som visar både översvämningsskarteringar och skyfallsskarteringar²⁹.

Länsstyrelsen i Västmanland har inventerat risken för naturolyckor och vilka eventuella konsekvenser de kan få för respektive kommun. De har även sammanställt hur framtida klimatscenarier kan förväntas påverka kommunerna. Sammantaget finns en liten risk för ras och skred i alla kommuner och särskilt i slänter mot sjöar och vattendrag.

4.7 Drunkning

Antalet räddningsinsatser till drunkningar eller -tillbud har ökat över tid men sedan 2018 har trenden varit nedåtgående i samtliga kommuner utom Köping och Västerås. Det har varit ungefär lika frekvent med räddningsinsatser till drunkningar och -tillbud nationellt som inom RTMD. Per kommun och 1000 invånare har flest insatser skett i Arboga och minst antal i Kungsör. Alla kommuner utom Arboga ligger under rikssnittet. I Arboga har det skett drunkning och -tillbud lika ofta som i övriga Sverige utslaget på antal invånare. Flest insatser har skett under sommaren.

²⁸ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/oversvamning/oversvamningsskarteringar-och-samordning/> (2021-07-02)

²⁹ <https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/samhalle/planering-och-byggande/klimatanpassning.html> (2021-07-02)



Räddningsinsatser till drunkningar och -tillbud har ofta fått allvarliga konsekvenser på människors liv och hälsa. 28% av räddningsinsatserna har lett till omkomna eller avtransporterade till vård. Det omkommer ungefär lika många per 100 000 invånare i RTMD som nationellt.

4.8 Nödständig person

Antal insatser kopplade till nödställd person har ökat i alla kommuner utom Hallstahammar. Kommunvis sker flest insatser per 1000 invånare i Arboga och Köping och minst antal i Hallstahammar. Arboga och Köping ligger över rikssnittet. Av totalt 144 insatser har personer i 8% av insatserna omkommit eller behövt sjukvård.

Under perioden 2010–2019 begick 524 personer (äldre än 15 år) självmord i Västmanland. Genomsnittligt över perioden hade Västmanland det näst högsta genomsnittliga självmordstalet i landet (23,8 personer per 100 000 invånare).

Åldersfördelningen för hela riket visar att personer 45+ år har de högsta självmordstalen och personer i åldern 15–24 år har de lägsta. Jämfört med riket skiljer sig åldersfördelningen i Surahammar, Hallstahammar och Arboga där det är en hög andel yngre personer som begått självmord. Det är övervägande andel män som begår självmord. I Västmanland var 71,4% män och 28,6% kvinnor under perioden 2010–2019. Gällande självmordsförsök är det vanligare bland kvinnor än män, och det är vanligare bland yngre än äldre.

Enligt Folkhälsomyndigheten finns variationer över året, där det begås något fler suicider på våren jämfört med resten av året. Även socioekonomiska faktorer verkar påverka, där det finns en ökad risk för suicid i socioekonomiskt utsatta områden jämfört med områden med hög ekonomisk standard, speciellt bland män.

4.9 Höjd beredskap

En mer detaljerad beskrivning av kommunernas risker i samband med höjd beredskap kommer tas fram i samråd med kommunerna och länsstyrelsen i arbetet med räddningstjänst under höjd beredskap de kommande åren. Beskrivningarna av risker kommer troligtvis att utgå från FOI Memo 5089, Hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar³⁰. I underlaget beskrivs olika typfall/scenarion som gråzon, höjd beredskap och krig. Dessa scenarion kan medföra olika former av konsekvenser i samhället som exempelvis utslagen infrastruktur och/eller kommunikationsvägar, masskadeutfall pga. explosioner eller CBRN-krigföring, sänkt beredskap inom egna geografiska området för att bistå andra mer skadedrabbade områden.

³⁰ <https://www.foi.se/forskning/krisberedskap-och-civilt-forsvar/civilt-forsvar.html>

5 Värdering

Enligt föreskriften ska riskerna som identifierats även värderas för att bedöma om skyddet mot olyckor kan anses vara likvärdigt och tillfredställande.

I riskanalysen enligt LSO 2021 så konstateras det att RTMD har en varierad och komplex riskbild som varierar mellan kommunerna, inom kommunerna, över året och som förändras över tid i och med byggnationer etc. Vissa olyckstyper inträffar ofta men medför små konsekvenser och vissa sker sällan men kan medföra stora konsekvenser. Vissa risker kommer vara okända tills den dagen olyckan inträffar. För att ha en förmåga att agera inom hela det spannet så krävs en dynamisk organisation med hög kompetens, både innan och under olyckan.

Ett likvärdigt och tillfredställande skydd mot olyckor uppnås genom en kombination av förmåga att förebygga olyckor, den enskildes förmåga att begränsa skador av olyckor samt räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser. Att räddningsinsatser kan genomföras inom en godtagbar tid och på ett effektivt sätt uppnås genom en kombination av rätt förmågor på rätt plats utifrån riskbilden samt en professionell räddningstjänst som har förmåga att agera dynamiskt.

Tabell 13 visar trenden för antal räddningsinsatser per olyckstyp och kommun, och jämför antal räddningsinsatser mellan 2009-2020 och 2018-2020. Skillnaden mellan antal räddningsinsatser visar på om trenden ökar eller minskar. Riskanalysen för olyckor som kan leda till räddningsinsats enligt LSO innehåller mer detaljerade siffror för värderingarna.

Tabell 13: Trend för antalet räddningsinsatser per olyckstyp och kommun (Bilaga 2, Riskanalys 2021/574-RTMD-132).

Olyckstyp	Arboga	Hallstahammar	Kungsör	Köping	Surahammar	Västerås
Brand i byggnad	Ökar	Ökar	Minskar	Minskar	Ökar	Ökar
Brand utomhus	Ökar	Minskar	Minskar	Ökar	Ökar	Ökar
Trafikolycka	Ökar	Ökar	Minskar	Minskar	Ökar	Ökar
Utsläpp av farligt ämne	Minskar	Ökar	Ökar	Lika	Minskar	Ökar
Drunkning och -tillbud	Minskar	Minskar	Minskar	Ökar	Minskar	Ökar
Nödständig person	Ökar	Minskar	Ökar	Ökar	Ökar	Ökar

För att utreda om RTMD tillhandahåller ett likvärdigt och tillfredsställande skydd så har en jämförelse³¹ med liknande räddningstjänstförbund och Sverige i genomsnitt gjorts. Vid jämförelsen framkommer att RTMD har ett likvärdigt skydd inom de flesta områdena. Vid en jämförelse avseende andel händelser med omkomna på plats och/eller avtransporterade till vård har RTMD endast en högre andel vid olyckstypen utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp. Nationellt samt i jämförelseförbunden så har 1% av olyckorna som föranlett räddningsinsats lett till att personer omkommit eller avtransporterats men inom RTMD så är andelen 2%. Eftersom andelen är låg anser RTMD att tillfredställande och likvärdigt skydd uppnås. När jämförelsen görs för andel egendomsskador vid olyckor har RTMD ett högre värde vid brand eller brandtillbud utomhus än både nationell statistik och jämförelseförbund. Vid djupare analys så beror det på ett högt antal fordonsbränder som skett under dessa år. Detta bör vara ett område att utreda vidare för att kunna förebygga uppkomst av dessa bränder. Däremot har RTMD lägre andel egendomsskador efter trafikolyckor och naturskador.

Även om snittet för räddningsinsatser till bostadsbränder för förbundet som helhet är lägre än rikssnittet och i jämförelseförbunden så är det en stor variation mellan medlemskommunerna. Det kan därför inte

³¹ Riskanalys av olyckor som kan leda till räddningsinsats, diarienummer:2021/574-RTMD-132



anses som likvärdigt skydd inom RTMD i dagsläget och något som bör arbetas aktivt med för att alla kommuner ska ha samma låga antal. RTMD anser även att dagens relativt låga antal är för högt för att anses tillfredställande, att minska bostadsbränder och antal omkomna i bränder inom förbundet är en prioriterad fråga. RTMD arbetar efter den nationella visionen om att ingen ska omkomma eller skadas allvarligt i bränder och insatser måste göras i samverkan med andra aktörer för att visionen ska uppnås inom RTMD:s geografiska ansvarsområde. Kunskapen om vilka grupper som riskerar att omkomma i bränder, vilka som riskerar att drabbas av brand som renderar räddningsinsats och vilka som riskerar att drabbas av brand men som har förmåga att hantera den själv bör implementeras i räddningstjänstens arbete för att tillse att förebyggande arbete bedrivs effektivt.

Det finns ett stort antal byggnader med bostäder som är beroende av räddningstjänsten som den alternativa utrymningsvägen, särskilt i Västerås men även i de övriga kommunerna. Risken att möjligheterna för räddningstjänsten att ställa upp stegar eller höjdfordon försämras över tid är beaktansvärd. För att skapa en större trygghet för kommuninvånarna och säkra räddningstjänstens möjlighet till livräddande insats så bör området utredas vidare.

Antal bränder i industrier är generellt högre i RTMD:s område än i övriga Sverige, men varierar även mycket inom förbundet. Detta kan bero på att antalet industrier är högt inom RTMD:s område sett till antal invånare. Risken för personskador är låg då personer förväntas ha god lokalkännedom och kan utrymma själva men risken för miljöskador och egendomsskador är högre. Vid analys av inträffade händelser så är andelen och storleken på egendomsskador likvärdig med jämförelseförbunden och nationellt därav bedöms förmågan att hantera inträffade bränder tillfredställande.

Bränder i övriga byggnader till exempel publika lokaler, skola och förskola, hotell etc. bedöms utifrån tidigare inträffade händelser kunna hanteras med RTMD:s operativa förmågor samt inte kräva särskilda förebyggande åtgärder.

Antalet trafikolyckor per 1000 invånare är högre än rikssnittet i alla kommuner utom Västerås. Trafikolyckor med omkomna sker mer sällan per 100 000 invånare än rikssnittet men det är fler som behöver uppsöka vård efter olyckor. Cyklister och fotgängare samt motorcyklister har varit inblandade i flertalet av olyckorna med omkomna. Ansvar och befogenheter att förebygga trafikolyckor delas mellan statliga myndigheter och kommuner beroende på vägtyp så samverkan mellan dessa är nödvändigt. Då ansvaret för det förebyggande arbetet gällande andra olyckor än bränder ligger på kommunerna så är det främst medlemskommunerna som bör samverka.

Inom RTMD:s geografiska område sker mycket transport av farligt gods på väg och järnväg samt att flertalet anläggningar som är klassade som farlig verksamhet enligt LSO 2:4 är etablerade. För att minska risken för olyckor så bör området arbetas med aktivt från planeringsfasen i detaljplansförfarandet till exploateringsfasen i bygglovsförfarandet och vidare i förvaltningsfasen vid tillsyn och kontroll. Insatsplaner för utsläpp av farligt ämne till vattenskyddsområden samt för de farliga verksamheterna enligt LSO bör upprättas för att stärka förmågan ytterligare i händelse av att olyckan är framme.

Flera av medlemskommunerna ligger högre än rikssnittet för antal självmord per 100 000 invånare. Det dör många gånger fler i suicid årligen än andra olyckor som kan leda till räddningsinsats tillsammans, ändå är det något som idag får liten uppmärksamhet båda förebyggande och operativt. Räddningstjänsten Mälardalen har under 2021 ingått avtal om samverkan med andra aktörer för att starta upp ett arbete för att minska antalet självmord. Avtalet omfattar både förebyggande och räddningstjänst. Kommunernas förebyggandearbete sker inom ramen för daglig verksamhet i olika förvaltningar.

Drunkningar och -tillbud sker mer sällan i RTMD än i riket i stort men har ökat under de senaste åren. Eftersom konsekvenserna vid drunkning eller -tillbud är allvarliga bör det vara ett prioriterat område. I samtliga kommuner finns ett rikt fritidsliv med båtliv och bad. Flera badplatser runt om i kommunerna är



kommunala. Att säkerställa att det finns livräddningsutrustning vid dessa badplatser samt god framkomlighet kan bidra till att minska antalet olyckor och konsekvenserna av dessa. RTMD:s förmåga att genomföra räddningsinsatser ytlivräddning anses tillfredsställande, samtliga stationer har förmågan och i Västerås finns utökad förmåga genom vattendykare på station Öster.

Naturolyckor antas öka i framtiden i och med klimatförändringar. I samtliga kommuner finns risk för ras och skred samt översvämning som kan få påverkan på exempelvis infrastrukturen. Torra och lågvatten kan leda till att brandvattenförsörjningen påverkas, särskilt i områden utan brandpostnät. Hur RTMD och kommunerna påverkas i framtiden och hur förmågan behöver anpassas bör utredas.

Insatstiderna (anspanningstid + körtid) är generellt tillfredsställande men det finns områden inom förbundet som har längre insatstider än 20 minuter (se tabell 19) vilket bör kompenseras genom arbete med att förebygga olyckor samt möjliggöra för den enskilde att hantera och fördröja händelseförlopp.

Befolkningsförändringar, både ökande i vissa kommuner och minskande i andra, tillsammans med en åldrande befolkning där antalet äldre människor ökar kommer medföra påverkan på räddningstjänsten. Antalet insatser kan antas öka där befolkningen växer, antalet samtidiga larm antas öka samt rekryteringsbasen kan antas minska i vissa kommuner på grund av avbefolkning. En åldrande befolkning där en större andel kommer att bo i eget boende kan antas medföra att antalet bränder med allvarligt skadade och omkomna ökar om inget förändras gällande den enskildes förmåga att begränsa skadorna av bränder. Med förmåga i detta avseende menas aktiva eller passiva system i det byggnadstekniska brandskyddet eller möjligheten att välja en annan boendeform så som äldreboenden i vk 5B³²

Det finns ett antal byggnader och anläggningar som kan medföra en komplicerad räddningsinsats. Exempel är farliga verksamheter, undermarksanläggningar, höga byggnader, vindkraftsparker. För att kunna genomföra en effektiv räddningsinsats bör räddningstjänsten tillsammans med verksamheterna säkerställa ett bra beslutsunderlag som en förebyggande åtgärd. Tekniska lösningar för beslutstöd är även ett område som bör utredas för att möjliggöra effektiva räddningsinsatser.

Då räddningstjänsten ska kunna bedriva räddningsinsatser under höjd beredskap ställs särskilda krav på förmågan. Räddningstjänsten saknar än så länge stöd och vägledning från regeringen, riksdagen och ansvariga myndigheter hur räddningstjänsten ska organisera sig under krig eller krigsfara. RTMD följer arbetet som bedrivs och kommer att behöva vidta åtgärder utifrån den analys och planering som pågår för att skapa strategier och rutiner för hantering av olyckor under höjd beredskap.

³² Verksamhetsklass enligt Boverkets byggregler



6 Mål

Syftet med Lagen om skydd mot olyckor beskrivs i den inledande paragrafen 1 kap 1§

Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Mål för förebyggande verksamhet och räddningstjänst anges i 1 kap 3§ och i 1 kap 3a§

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har i *Nationell strategi för stärkt brandskydd för den enskilde* en nollvision³³.

- *Ingen ska dö eller skadas allvarligt till följd av brand*

Lokalt har Räddningstjänsten Mälardalen en vision samt en målbild 2025 för verksamheten. Visionen är *En dynamisk räddningstjänst som står för trygghet, effektivitet och säkerhet* med en målbild 2025 om att vara en effektiv verksamhet, en utvecklad räddningstjänst och en engagerad arbetsgivare.

För att nå upp till LSO, visioner och hantera de risker som identifierats i riskanalysen så ska RTMD och kommunerna arbeta efter följande mål. Till målen knyts sedan indikatorer som möjliggör att följa upp målen.

De nationella målen för förebyggande och räddningstjänst har brutits ner till följande lokala mål.

- Antalet olyckor ska årligen minska genom stöd och information till den enskilde.
- Konsekvenserna av en olycka ska minska genom effektivare och snabbare insatser.

Hur målet avses att uppnås och följas upp beskrivs i Räddningstjänsten Mälardalen och medlemskommunernas verksamhetsplaner. Varje år beslutas aktiviteter och nyckeltal som anknyter till målet för den förebyggande verksamheten.

³³ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandskydd/nationell-strategi-for-starkt-brandskydd/>



7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Räddningstjänsten Mälardalen har till uppdrag att förebygga bränder i medlemskommunerna. Ansvaret för att förebygga andra olyckor än brand enligt LSO ligger kvar på respektive kommun, se även kapitel 3.

Genom information och rådgivning, tillsyn, utbildning av den enskilde samt rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar verkar Räddningstjänsten Mälardalen tillsammans med samverkande organisationer för att säkerställa ett skäligt brandskydd hos den enskilde.

Det förebyggande arbetet tar utgångspunkt i de nationella målen i LSO, den nationella strategin om stärkt brandskydd samt mål som beskrivs i kapitel 6 som har sin utgångspunkt i riskutredningen samt värdering.

Ansvaret för brandförebyggande verksamhet inom Räddningstjänsten Mälardalen åligger Förebyggandeavdelningen men hela organisationen arbetar med brandförebyggande arbete. På Förebyggandeavdelningen arbetar brandingenjörer och brandinspektörer med tillsyn, tillstånd, remisshantering samt information och rådgivning. På den operativa avdelningen arbetar distriktschefer, styrkeledare och brandmän med bland annat hembesök i flerbostadshus, information till allmänheten, bostadshustillsyner med mera. På Administrativa avdelningen arbetar en kommunikatör med uppdrag att informera genom de externa kanaler som räddningstjänsten använder sig av.

Respektive medlemskommun har en egen upprättad organisation samt funktion för att arbeta med det olycksförebyggande arbetet enligt LSO.

7.1 Tillsyn enligt 5 kap 1§ LSO

RTMD är enligt förbundsordningen tillsynsmyndighet i Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås kommun för att kontrollera efterlevnaden av LSO. Tillsyn enligt LSO 2 kap 2§ syftar till att säkerställa ett skäligt brandskydd i byggnader och anläggningar. Tillsyn enligt LSO 2 kap 4§ syftar till att säkerställa att verksamheter som klassats som farlig verksamhet har en skälig förmåga att vidta inledande åtgärder för att förhindra allvarlig skada på människors liv eller miljö.

Årligen upprättar RTMD en tillsynsplan som övergripande beskriver hur tillsynsverksamheten planeras för nästkommande år, vilka resurser som avsätts samt vilka förhållningssätt som ska tillämpas³⁴. Tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd:

1. Frekvensen av bränder eller andra olyckor är hög.
2. En brand eller annan olycka medför stor risk för människors liv och hälsa.
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader eller större påfrestning på samhället.
4. En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

MSB:s föreskrift om kommunal tillsyn enligt LSO³⁵ anger vilka byggnader eller anläggningar som ska omfattas av tillsyn, så vida inte tillsyn bedöms som en mindre effektiv insats. Utöver dessa objekt så ska tillsyn utföras vid byggnader och anläggningar där risken vid brand är stor. Det kan exempelvis vara lokalt identifierade byggnader och anläggningar där det bedöms att risken vid brand är stor, och tillsyn ett effektivt verktyg för att säkerställa efterlevnaden av LSO.

³⁴ Tillsynsplan 2022, diarienummer: 2021/902-RTMD-132. Uppdateras årligen med ersättande dokument.

³⁵ Se bilaga till MSBFS 2021:8. Träder i kraft 2022-07-01.



Vid tillsyn så kontrolleras både byggnaders och anläggningars tekniska brandskydd samt organisationens systematiska brandskyddsarbete. Vilka delar som den tekniska stickprovskontrollen ska omfatta anges i MSB:s föreskrift om kommunal tillsyn³⁶. Om brandskyddet inte bedöms uppfylla kraven på skäligt brandskydd kan beslut om föreläggande meddelas för att säkerställa att brandskyddet höjs till en skälig nivå. Lagstöd för detta återfinns i 5 kap 2§ LSO. Tillsyn är det skarpaste verktyget som räddningstjänsten har för att säkerställa ett bra brandskydd hos den enskilde.

Tillsynsför rättare inom Räddningstjänsten Mälardalen ska ha en hög kompetens gällande byggnadstekniskt och organisatoriskt brandskydd för att åstadkomma ett likvärdigt och tillfredställande brandskydd i byggnader och anläggningar. Tillsynsför rättare ska även ha en hög kompetens om Förvaltningslagen och Offentlighet och Sekretesslagen för att säkerställa en rättssäker och effektiv myndighetsutövning. Beskrivning av kompetenskrav för att utföra tillsyn på olika byggnader eller anläggningar specificeras i tillsynsplanen. Behöriga att utföra tillsyn är räddningschef eller delegater enligt delegationsordning. Behöriga att fatta myndighetsbeslut enligt Lagen om skydd mot olyckor är räddningschef eller delegater enligt delegationsordning.³⁷

Tillsyn av livräddningsutrustning sker av respektive medlemskommun.

7.2 Stöd till den enskilde

Kommunen har en skyldighet att informera och agera rådgivande i syfte att underlätta för den enskilde att fullgöra sitt ansvar enligt LSO. Som beskrivs i avsnittet om styrning så har den enskilde ett primärt ansvar att skydda sitt liv och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när en olycka inträffat eller när det finns en överhängande fara för en olycka, och den enskilde själv eller genom att anlita någon annan inte kan klara av situationen är det samhällets skyldighet att ingripa.

Därför har Räddningstjänsten Mälardalens följande förväntningar på den enskilde;

- Ha förmåga att upptäcka en brand i bostad i ett tidigt skede genom att ha en fungerande brandvarnare.
- Ha förmåga att släcka en brand eller fördröja dess utveckling tills räddningstjänsten är på plats genom att ha tillgång till släckutrustning som handbrandsläckare och brandfilt.
- Ha kunskap om hur man kan förebygga och hantera brand och andra olyckor.

Räddningstjänsten Mälardalen arbetar för att underlätta för den enskilde att förebygga brand genom;

- Information på hemsidan
- Utbildningar till anställda inom medlemskommunerna
- Öppet hus
- Deltagande i evenemang
- Riktad information till specifika målgrupper
- Information på sociala medier
- Information och rådgivning vid tillsyner, verksamhetsbesök, uttryckningar m.m.
- Samverkan med andra aktörer för att förebygga brand.
- PM och andra skrivningar som ska agera vägledande i brandskyddsfrågor
- Att var tillgängliga för den enskilde vid uppkomna frågor. Både via telefon, mejl och besök.

Information till den enskilde gällande att förebygga andra olyckor än brand tillhandahålls av respektive kommun.

³⁶ MSBFS 2021:8

³⁷ Direktionen för Räddningstjänsten Mälardalen har delegerat rätt att utföra tillsyn till förbundsdirektör och biträdande förbundsdirektör



7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Kommunen ansvarar enligt LSO 3 kap 4§ för rengöring och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar i syfte att förebygga brand. Enligt förbundsordningen så har medlemskommunerna gett Räddningstjänsten Mälardalen i uppdrag att tillse att rengöring och kontroll utförs.

Inom RMTD finns fyra sotningsdistrikt

- Köping och Arboga
- Kungsör
- Västerås
- Hallstahammar och Surahammar

På uppdrag av Räddningstjänsten Mälardalens direktion har tre privata aktörer upphandlats att utföra rengöring och brandskyddskontroll.

I Kungsör sköter sotarfejarmästare Ove Norberg sotning och brandskyddskontroll. Avtalet³⁸ med aktören som har uppdraget i Kungsörs kommun löper tills skorstensfejarmästaren går i pension. I Kungsör finns 2200 objekt som omfattas av sotning och brandskyddskontroll.

I Köping och Arboga sköter Sot- och Ventilationstjänst i Västerås AB sotning och brandskyddskontroll. Avtal om sotning och brandskyddskontroll i Köping och Arboga gäller till och med 2023-01-01 med option om förlängning i 1 år + 1 år³⁹. I Köping finns 6120 objekt som omfattas av sotning och brandskyddskontroll och i Arboga 3200 objekt.

I Västerås så finns två aktörer för sotning och brandskyddskontroll att välja mellan för den enskilde, där Sot- och Ventilationstjänst i Västerås AB är den aktör som objekt i Västerås blir automatiskt tilldelade om inget aktivt val görs. Avtal⁴⁰ med Sot- och Ventilationstjänst i Västerås AB för Västerås gäller till och med 2022-07-01 med option om förlängning i 5 år. Avtal med Hallstahammars sotningsväsende för Västerås gäller till och med 2022-07-01 med option om förlängning i 5 år. I Västerås finns 19 367 objekt som omfattas av sotning och brandskyddskontroll.

I Hallstahammar och Surahammar så finns två aktörer för sotning och brandskyddskontroll att välja mellan för den enskilde, där Hallstahammars sotningsväsende är den aktör som objekt i Hallstahammar och Surahammar blir automatiskt tilldelade om inget aktivt val görs. Avtal⁴¹ med Hallstahammars sotningsväsende för Hallstahammar och Surahammar gäller till och med 2022-07-01 med option om förlängning i 5 år. Avtal med Sot- och Ventilationstjänst i Västerås AB för Västerås gäller till och med 2022-07-01 med option om förlängning i 5 år. I detta distrikt finns 6155 objekt som omfattas av sotning och brandskyddskontroll.

Möjlighet finns för den enskilde att utföra rengöring själv genom att ansöka om dispens hos räddningstjänsten. Sådan dispens lämnas om räddningstjänsten bedömer att den enskilde har tillräcklig kunskap samt att senaste brandskyddskontrollen var utan anmärkning.

Entreprenörerna är enligt avtal skyldiga att ha tillräckligt med resurser för att klara av uppdraget. De ska löpande uppdatera förteckningen av objekt som omfattas av sotning och brandskyddskontroll. Räddningstjänsten Mälardalen säkerställer att avtalen följs genom årliga uppföljningar.

³⁸ Dnr: 2021/928-RTMD-923

³⁹ Dnr: VMKF-U 2018-77

⁴⁰ Dnr: 2016/709-MBR-061

⁴¹ Dnr: 2016/709-MBR-061



Arbetsordningarna för sotning och brandskyddskontroll beskriver ansvar, hur entreprenören ska utföra arbetet och vad fastighetsägaren förväntas göra⁴²⁴³⁴⁴.

Frister för brandskyddskontroll och vilken utbildningsnivå som krävs för att ha behörighet att utföra brandskyddskontroll har beslutats genom föreskriften MSBFS 2014:6.

Fristerna för sotning följer de allmänna råden i MSBFS 2014:6 i samtliga kommuner.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten Mälardalen är tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt Lagen (2010:1011) om brandfarlig och explosiva varor. Vid en tillståndsansökan från den enskilde så granskas hanteringen av den brandfarliga eller explosiva varan i syfte att säkerställa att den sker utan risk för brand eller explosion. Samma sak kontrolleras vid en tillsyn. Tillsyn kan genomföras med enskild person som hanterar brandfarlig eller explosiv vara, oavsett om de har tillstånd eller inte.

RTMD ska arbeta brandförebyggande i alla medlemskommunerna. Genom samarbete med olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå så kan erfarenheter från forskning, insatser eller händelser tas till vara och bidra till ett bättre förebyggande arbete i framtiden.

Exempel på RTMDs samverkan,

- Kommunernas säkerhetsorganisationer gällande behovsanpassat brandskydd.
- Socialtjänsterna vid behov av riktade insatser mot enskilda i syfte att minska antalet anlagda bränder och konsekvenserna av dessa.
- Den lokala brandskyddsföreningen gällande behovsanpassat brandskydd och informationsinsatser i syfte att minska antalet omkomna och allvarligt skadade i bränder samt antal bostadsbränder.
- Andra räddningstjänster för erfarenhetsutbyte och dela goda idéer för att förbygga bränder och andra olyckor.
- Regionen för att minska antalet suicid.
- Aktörerna med ansvar för brandvattenförsörjningen för att säkerställa god vattentillgång i händelse av en brand vid förändringar i systemet.

Räddningstjänstens arbete med tillsyn och kontroll är ett av verktygen för att säkerställa ett skäligt brandskydd men endast en liten andel av alla byggnader och anläggningar kan besökas årligen. Genom att vara remissinsats till flera olika kommunala nämnder, myndigheter och organisationer så får räddningstjänsten fler möjligheter att påverka och upplysa kring brandskydd. Exempel på nämnder, förvaltningar och myndigheter som räddningstjänsten är remissinsats till

- Plan- och byggnadsnämnderna i respektive kommun vid framtagande av översiktsplaner, detaljplaner eller handläggning av bygglovsansökningar.
- Tillståndsenheterna vid ansökningar om serveringstillstånd för alkohol.
- Polismyndigheten vid ansökningar om begagnande av allmän plats, tillstånd enligt lagen om hotell- och pensionat eller offentlig tillställning.
- Länsstyrelsen gällande Seveso eller ansökan om miljötillstånd.
- Trafikverket och lokala trafikkontoren gällande framkomlighet

⁴² Arbetsordning Hallstahammar och Surahammar. Diarienummer 2016/709-MBR-061

⁴³ Arbetsordning Västerås. Diarienummer 2009/615-MBR-063

⁴⁴ Arbetsordning Köping, Arboga, Kungsör. Diarienummer: VMKF 2018.13.1-174



- Polisen eller Åklagarmyndigheten vid misstanke om brott i samband med en brand. Då kan RTMD på deras begäran upprätta ett sakkunnigutlåtande beträffande brand- och rökspridning samt risk för uppkomst av farlig miljö för människor att vistas i.

Av Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 2 kap 7§ framgår att en länsstyrelse och en kommun får meddela föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand. Vid hög gräs- eller skogsbrandrisk sker ett samråd mellan RTMD och Länsstyrelsen innan beslut om eldningsförbud eller avrådan fattas.

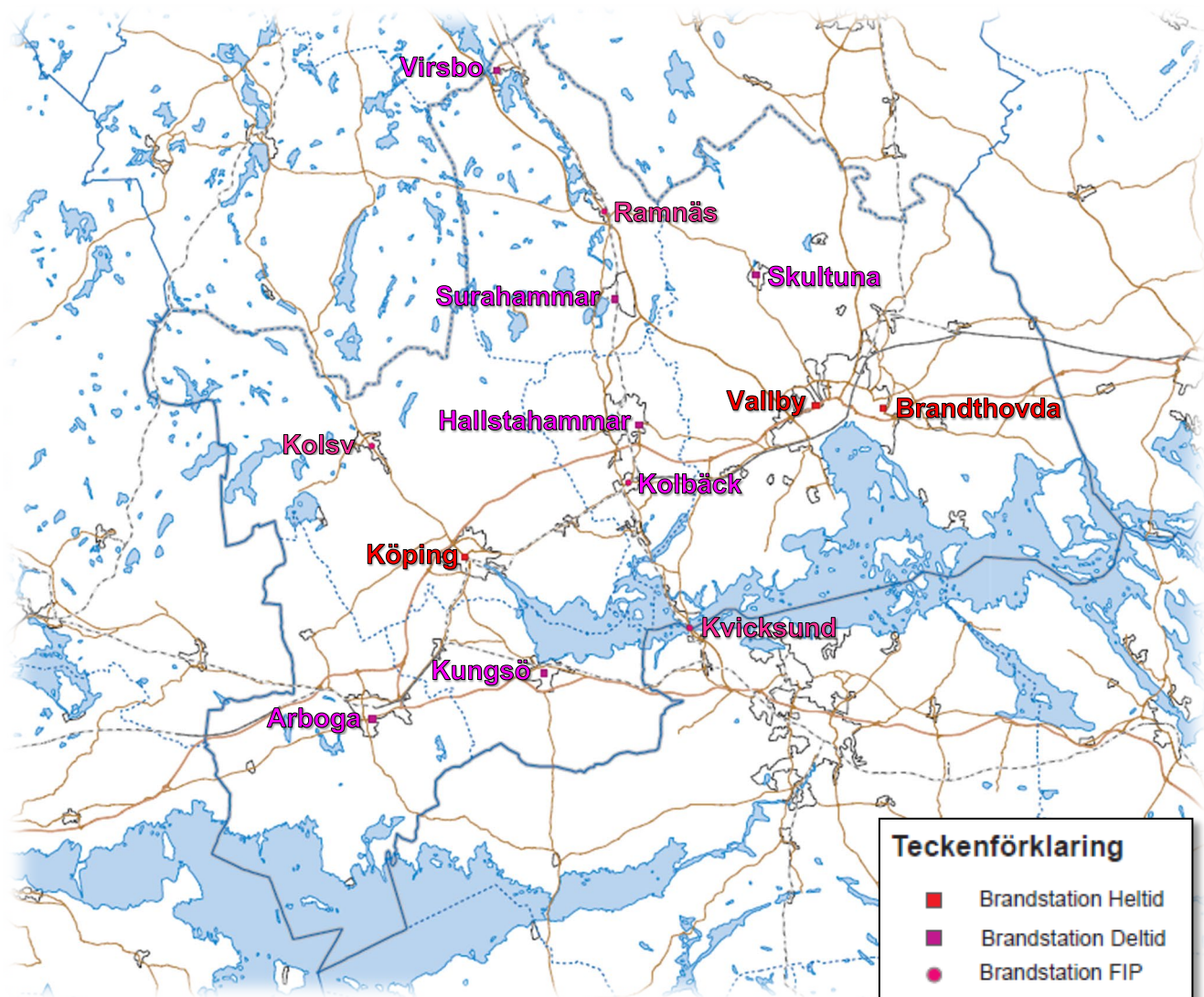


8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande förmåga

Om en olycka inträffar som den enskilde medborgaren inte kan hantera på egen hand har Räddningstjänsten Mälardalen förmåga och beredskap att hjälpa den enskilde med denna hantering. Räddningstjänsten är organiserat för att hantera de risker som redovisats i riskkapitlet, se kapitel 4. Räddningstjänsten är inte dimensionerat för att på egen hand kunna hantera allt som kan inträffa. Många större eller komplicerade händelser kräver samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter för att helt kunna hanteras.

Räddningsstyrkorna inom förbundet utgår från 11 brandstationer och har två fristående FIP funktioner på ytterligare två orter. Ledningsresurserna utgår från Västerås och räddningsstyrkornas placering och beredskapsform redovisas i Figur 3 nedan.



Figur 3: Brandstationer inom RTMD



På heltidsstationerna finns medarbetare som är beredda att inom 90 sekunder från att larmet går rycka ut till en olycksplats, denna tid kallas anspänningstid. Vid RiB-stationerna finns Räddningspersonal i Beredskap (RiB). Räddningspersonalen har beredskap och ska infinna sig på stationen inom fem minuter för att rycka ut till en olycksplats. Stationernas bemanning, anspänningstid samt utrustning varierar med den lokala riskbilden. Heltidsstationerna har även specialkompetenser som använd i hela förbundet. Ledningsresurserna har en anspänningstid på 90 sekunder.

Vid räddningsvärdet i Valen finns frivilliga medarbetare som, om de har möjlighet när en olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja skadeförloppet i väntan på ankommande räddningsstyrkor.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

På förbundets brandstationer finns utrustning, fordon och personal redo att kunna genomföra och hantera räddningsuppdrag för de flesta olyckstyper såsom brand, trafikolycka på väg eller järnväg, utsläpp av farligt ämne, drunkning, sjukvårdslarm, naturolycka, nödställd person med mera. Vid de flesta olyckor förbundet hanterar dagligen är det vanligt att utrustning och personal från flera brandstationer nyttjas för att hantera olyckan så effektivt som möjligt.

Tabell 14: Egna resurser inom RTMD

Station	Personella resurser	Anspänningstid
Arboga	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Hallstahammar	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Kolbäck	1 brandman RIB 2 brandmän RIB	* 5 minuter
Kolsva	2 brandmän RIB	5 minuter
Kvicksund	1 brandman RIB	*
Kungsör	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Köping	1 insatsledare ⁴⁵ 1 styrkeledare 4 brandmän	90 s
Ramnäs	1 brandman RIB	*
Skultuna	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Surahammar	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Virso	1 styrkeledare RIB 4 brandmän RIB	* 5 minuter
Västerås - Vallby	1 Regional insatsledare 1 insatsledare 1 styrkeledare 4 brandmän	5 minuter (beredskap) 90 s
Västerås - Brandthovda	1 styrkeledare 4 brandmän	90 s

* Första insatsperson har eget utryckningsfordon och utrustning för att vid larm kunna åka direkt från hem/ arbetsplats el motsvarande till olycksplats.

⁴⁵ Fram till 2022-05-02

Vid olyckor av mer ovanlig karaktär kan det krävas specialresurser för att hantera uppdraget. Räddningstjänsten Mälardalen har egna specialresurser enligt följande, nämns ingen ort finns resursen på flertalet platser jämnt utspridda i förbundet:

Tabell 15: Tillgång till specialresurser inom RTMD

Resurs	Normal placering
Kemresurs	Köping (nationell resurs i samarbete med MSB), Västerås
Rökskydd	Köping, Västerås
Skogsbrandsresurs	Västerås
Vattendykare	Västerås
Oljeskyddsresurs	Köping, Västerås
Resurs för tung räddning	Västerås
Resurs för vertikal räddning	Västerås
Terränggående fordon	Västerås, Köping, Arboga, Kungsör och Virsbo
Höjdfordon	1 i Köping, 2 i Västerås
Båtresurser	Samtliga stationer
Tankbilar	2 i Västerås, Surahammar, Köping, Arboga
Motorsprutor	Samtliga stationer
UAS	Köping (Unmanned Aerial System även kallad Drönare)

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

Genom avtal med räddningstjänsterna inom Räddningsregion Mälardalen (RRM) och övriga angränsande räddningstjänster säkerställs en gränslös räddningstjänst där närmaste räddningsstyrka larmas till varje händelse för att säkerställa att insatstiden är så kort som möjligt vid varje insats. Genom RRM finns tillgång till alla de resurser som RRM förfogar över.

Genom samverkansavtal samt via MSB har RTMD även tillgång till externa resurser som inte är en del av kommunens normala förmåga. Det innebär att dessa förmågor kan bli föremål för nationella prioriteringar som innebär att de inte alltid finns tillgängliga när en kommun behöver dem.

Tabell 16: Externa resurser via samverkansavtal

Resurs	Lokalisering
Kemresurser	regionala såväl som nationella
Skogsbrandsresurser	regionala såväl som nationella
Oljeskyddsresurser	regionala såväl som nationella
Översvämningsskydd	regionala såväl som nationella
Helikoptrar för skogsbrandbekämpning	genom MSB
Skopande flygplan för skogsbrandbekämpning	genom MSB
UAS	regional resurs
Ledningsstöd	regional resurs
Skogsbrandflyg	genom Länsstyrelsen
FIP Kvicksund	samarbete med Räddningstjänsten Eskilstuna

8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten

Räddningstjänsten Mälardalen har avtal med SOS Alarm AB för att hantera alarmering av förbundets styrkor. Räddningsregion Mälardalen har tillsammans en räddningscentral i Eskilstuna som bemannas av minst ett vakthavande befäl och en larm- och ledningsoperatör från SOS. Räddningscentralen hanterar alla ingående kommuners utlarmning. När 112-samtal eller automatiskt brandlarm inkommer larmar SOS ut RRM:s styrkor enligt en larmplan som fastställts på delegation av räddningscheferna. Larmplanerna är utformade så att tillräckliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse. Det



vakthavande befälet eller larm- och ledningsoperatören kan dock anpassa resurserna efter de aktuella förutsättningarna. Utalarmering av räddningsregionens resurser sker på två av varandra oberoende vägar, det normala är datatrafik (IP) och som reservväg finns Rakel. För att underlätta och snabba på utlarmningen av rätt resurser i det gränslösa samarbetet mellan räddningstjänster kan även Räddningsregion Mitt samt Räddningscentralen Stockholms län larma Räddningsregion Mälardalens styrkor direkt genom deras system. Se även Samtidiga och omfattande räddningsinsatser.

I händelse av avbrott eller störningar i telenäten hänvisas allmänheten via "Viktigt meddelande till allmänheten" till brandstationerna i kommunen. Räddningstjänsten Mälardalen är anslutna till det digitala radiosystemet Rakel. Via Rakel sker kommunikation inom organisationen men även med samverkande organisationer och andra räddningstjänster och samhällsfunktioner t.ex. polis, ambulans, sjöräddning och kustbevakning.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Säkerställd brandvattenförsörjning är en förutsättning för att RTMD ska kunna genomföra räddningsinsatser till brand i byggnad. För att förhindra brandspridning mellan byggnader, i tätorter, behövs ett system för brandvattenförsörjning (brandpostnät), branddammar kan inte ersätta ett brandpostnät. Systemet kan antingen vara konventionellt eller alternativt. Med alternativsystem avses system med stor flödeskapacitet med färre uttagsposter. I dokumentet *Bebyggelse och brandvattenförsörjning* klargörs vilken flödeskapacitet och systemtyp som kan godtas för olika bebyggelsetyper utan särskilda brandtekniska åtgärder.

Materiel och kompetens finns för att brandvattenförsörja **två** brandplats kontinuerligt med tankbilar. RTMD kan även försörja brandplatser belägna vid öppet vattentag med hjälp av motorsprutor. Öppna vattentag utgör dock endast komplement till minimikraven på brandpostnät i tätort om vattentillgången av någon anledning tillfälligtvis är begränsad.

RTMD förfogar över materiel för att självständigt kunna upprätta ett 2 km långt slangsystem.

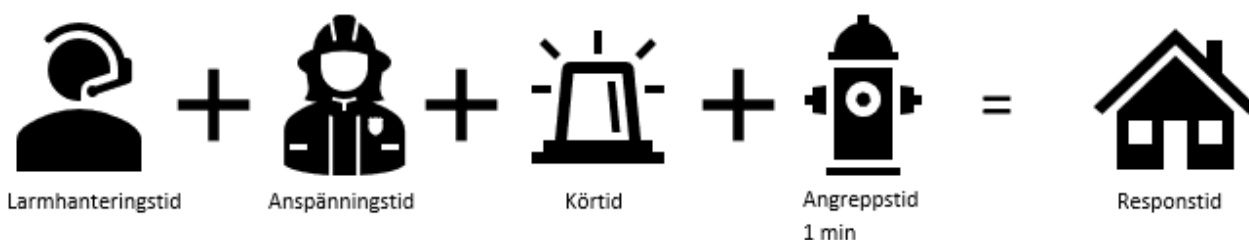
I följande tätorter och stadsdelar är vattentillgången antingen för låg eller avståndet mellan brandposter för stort för att uppfylla kraven i dokumentet *Bebyggelse och brandvattenförsörjning*, se Tabell 17. Med avvikelser menas att RTMD:s förmåga till brandvattenförsörjning är lägre än riktlinjerna.

Tabell 17: Avvikelser i brandvattentillgången i respektive kommun

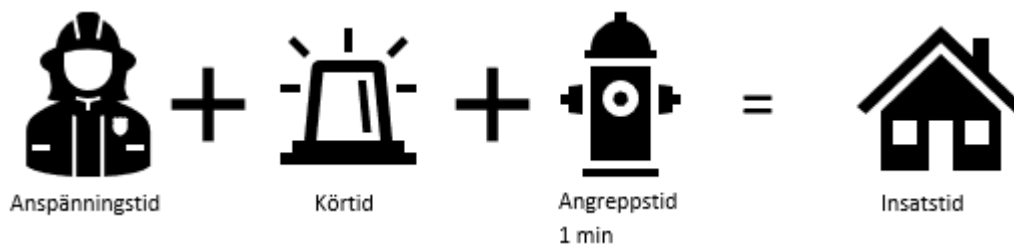
Kommun	Avvikelse
Hallstahammars kommun	Strömsholm
Kungsörs kommun	Utglesat system i tätorten med prioriterade brandposter
Köpings kommun	Kolsva tätort
Surahammars kommun	Surahammars bruksområde
Västerås kommun	Kvicksund Kärsta Ändesta Tortuna Orresta Råby Önsta-Gryta Östra Skiljebo i Västerås tätort Finnslätten i Västerås tätort Bäckby i Västerås tätort Örtagården

8.1.5 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av förbundet.

Tiden från att larmet inkommer till SOS Alarm till dess att första enhet är på plats och kan påbörja det skadeavhjälpande arbetet kallas responstid och består av larmhanteringstiden, anspänningstiden, körtiden och angreppstid om 1 min⁴⁶, se Figur 4. Anspänningstid, körtid och angreppstid tillsammans kallas även insatstid, se Figur 5. Larmhanteringstiden består av tiden från att samtal inkommer till SOS Alarm till första utlarmning av kommunal räddningstjänstresurs. Anspänningstiden är tiden från att larmet kommer till räddningstjänsten tills att första enhet är på väg mot olycksplatsen. Körtiden är tiden det tar att köra till olycksplatsen.



Figur 4: Responstid



Figur 5: Insatstid

Larmhanteringstiden⁴⁷ och responstiden⁴⁸ i median för 2020 redovisas i Tabell 18.

Tabell 18: Larmhanteringstid och responstid i median för 2020

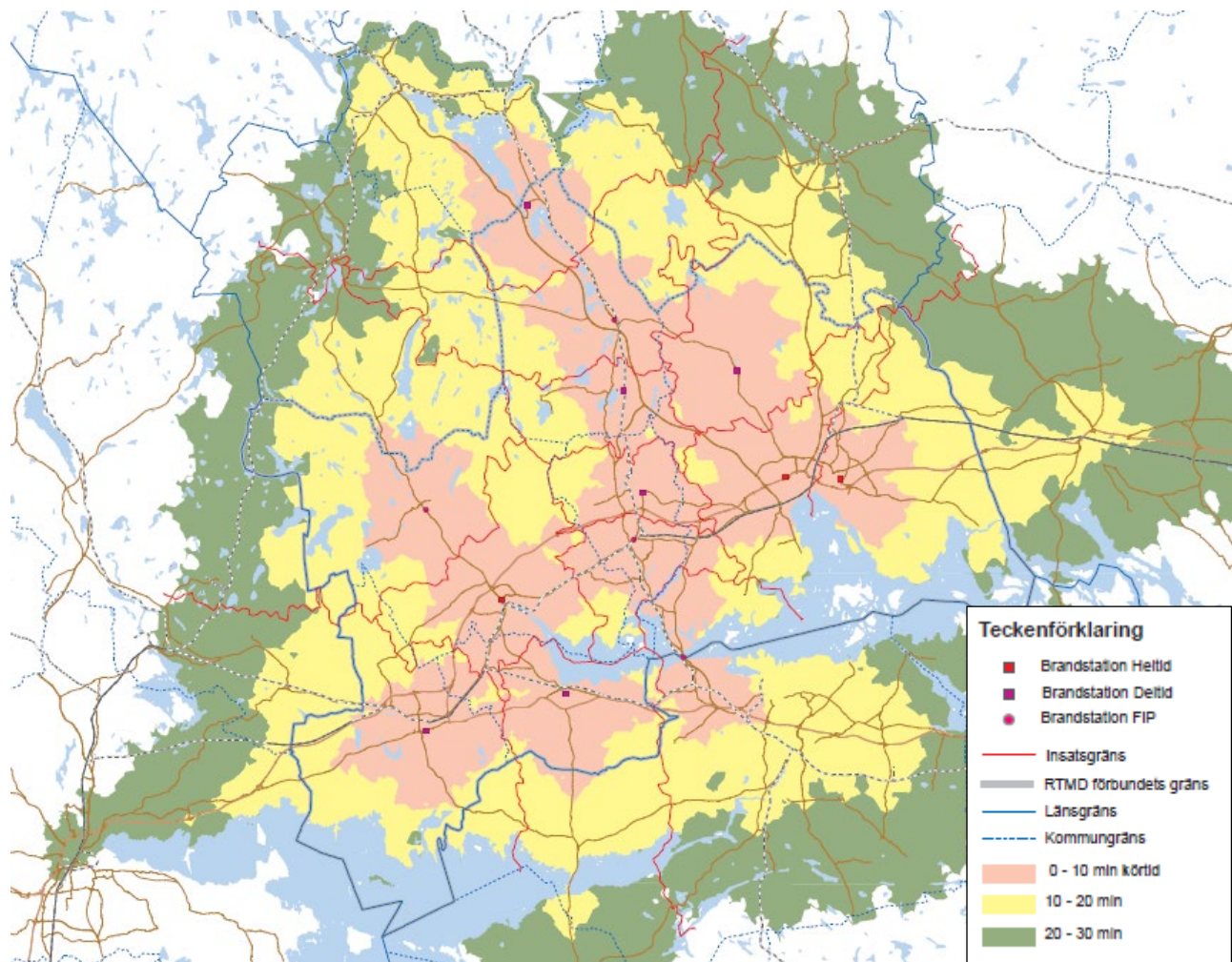
Kommun	Larmhanteringstid i median	Responstiden i median
Arboga	2,1 minuter	11,8 minuter
Hallstahammar	2,1 minuter	10,2 minuter
Kungsör	1,8 minuter	10,7 minuter
Köping	1,9 minuter	9,9 minuter
Surahammar	2,0 minuter	10,5 minuter
Västerås	1,9 minuter	10,1 minuter

I Figur 6 visas insatstiden till första räddningstjänstresurs är på plats i olika delar av förbundet och Figur 7 beskriver tiderna till dess att en hela räddningsstyrka är framme på plats och skadeavhjälpande åtgärder kan påbörjas.

⁴⁶ Enligt praxis

⁴⁷ Öppna jämförelse, SKR för 2020.

⁴⁸ Öppna jämförelser, SKR 2020

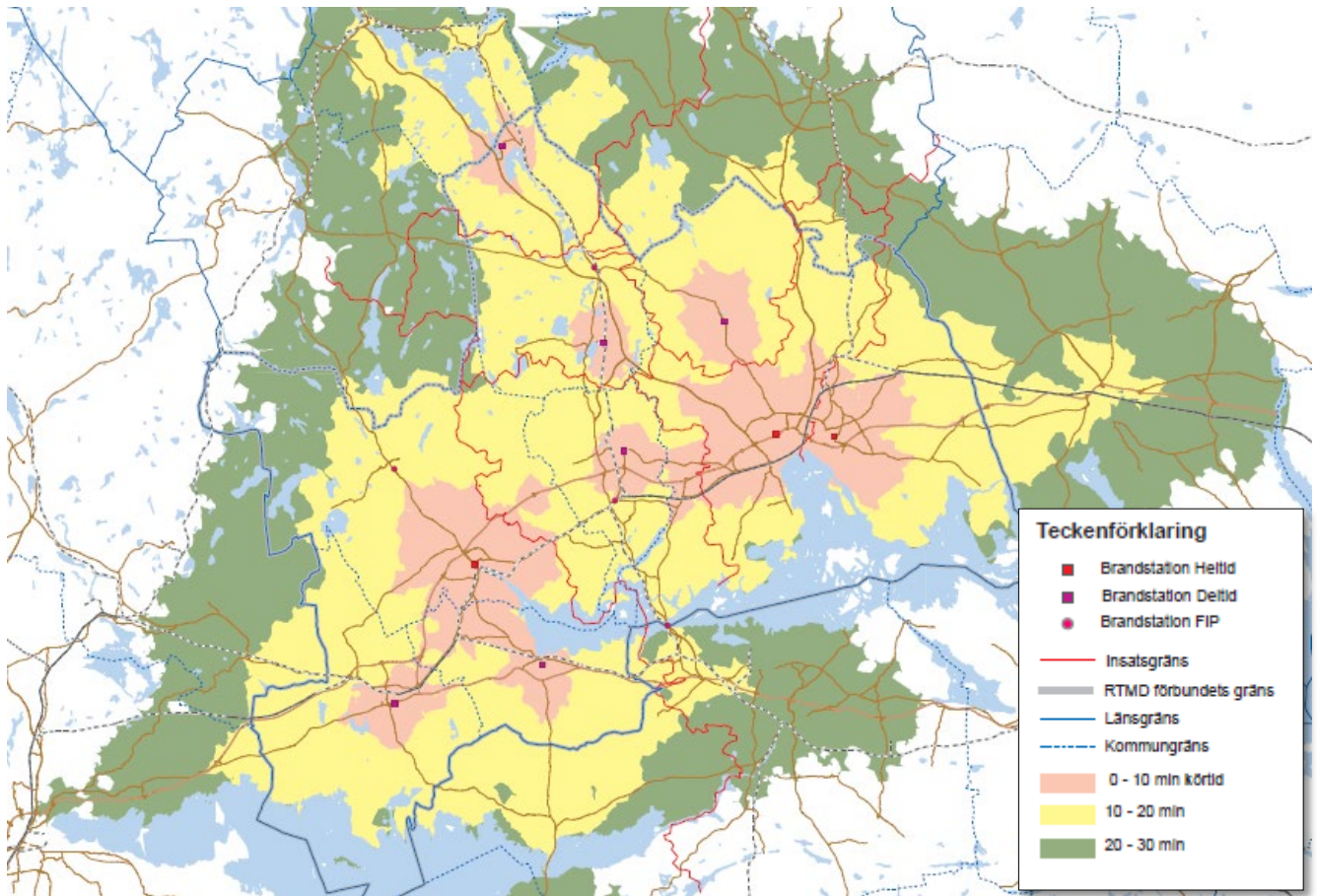


Figur 6: Insattstider i Räddningstjänsten Mälardalens geografiska område med 2021 års organisation.

Figur 6 visar tiden till dess att första enhet är framme på plats och omedelbara åtgärder kan påbörjas, för RiB-stationerna avser detta FiP-enheter. Utgångspunkten för alla enheter är respektive brandstation. För RiB-stationerna är zonerna ungefärliga då FiP-enheter normalt sett inte utgår från brandstationen utan från den plats personen som bemannar enheten befinner sig på när larmet går. En FiP enheter kan utföra omedelbara åtgärder för att begränsa/fördröja händelseförloppet tills en komplett styrka anländer och då utföra det skadeavhjälpande arbetet. Tabell 19: Beskriver hur många kommuninvånare som nås av räddningstjänsten inom 10, 20 eller 30 minuter samt om man inte nås inom 30 minuter.

Tabell 19: Befolkningsanalys, antal personer som nås av räddningstjänsten inom respektive tidsintervall

	Arboga	Hallstahammar	Kungsör	Köping	Surahammar	Västerås
0 - 10 min	11 018 (79%)	14 038 (86%)	7 898 (90%)	23 561 (90%)	9 756 (97%)	141 634 (91%)
10 - 20 min	2 936 (21%)	2 343 (14%)	859 (10%)	2 512 (10%)	318 (3%)	13 625 (9%)
20 - 30 min	81 (0,6%)	0 (0%)	0 (0%)	62 (0,2%)	0 (0%)	101 (0,1%)
Inom 30 min	nås alla personer	nås alla personer	nås alla personer	nås alla personer	nås alla personer	nås inte 6 st personer



Figur 7: Insatstider i Räddningstjänstens Mälardalens geografiska område med 2021 års organisation.

Figur 7 visar Insatstider i Räddningstjänstens Mälardalens geografiska område.

Tiderna är till dess att en hela styrka är framme på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas. Vid resurskrävande olyckor som kräver fler styrkor kallas flera enheter till olycksplatsen, nedanstående Tabell 20 redovisar tid till de förstärkande resurserna inom förbundet är på plats (vid brandstationen).

Tabell 20: förstärkande resurserna inom förbundet är på plats vid brandstationen på respektive ort

	Vallby	Öster	Skultuna	Hallstahammar	Kolbäck	Kvicksund	Surahammar	Ramnäs	Virso	Köping	Kolsva	Arboga	Kungsör
Heltid	Vallby	9	13	11	15	15	15	19	27	24	28	29	33
Heltid	Öster	9	16	16	19	23	19	23	31	27	31	34	38
Deltid	Skultuna	13	16	22	23	29	15	12	23	33	38	40	44
Deltid	Hallstahammar	11	16	22	7	19	14	18	26	15	22	23	26
Deltid	Kolbäck	15	19	23	7	13	15	19	28	13	21	22	24
FIP	Kvicksund	15	23	29	19	13	27	31	39	23	33	23	15
Deltid	Surahammar	15	19	15	14	15	27	9	19	23	31	31	35
FIP	Ramnäs	19	23	12	18	19	31	9	12	27	31	35	39
Deltid	Virso	27	31	23	26	28	39	19	12	36	36	44	48
Heltid	Köping	24	27	33	15	23	23	27	36	10	14	11	
Deltid	Kolsva	28	31	38	22	33	31	31	36	10	19	21	
Deltid	Arboga	29	34	40	23	23	31	35	44	14	19	13	
Deltid	Kungsör	33	38	44	26	15	35	39	48	11	21	13	



Avvikande framkörningstid för första släckstyrka och höjdfordon.

För ett antal byggnader i kommunerna så överskrider den faktiska insatstiden för första styrkan om 1+4 den normala insatstiden om 10 minuter. Nedanstående objekt har längre framkörningstid för första släckstyrka, men nås av FiP-enhet inom 10 minuter. Fastighetsägaren har vidtagit **kompletterande brandskyddsåtgärder** för att kompensera den längre framkörningstiden.

- Femvåningshus i Kvicksund, Västerås kommun, med insatstid om 14 min.

Nedanstående bostadshus i Hallstahammars kommun har 17,5 minuters insatstid för **höjdfordon**. Fastighetsägaren har vidtagit kompletterande brandskyddsåtgärder för att kompensera den längre insatstiden.

- Hästhovsvägen 1 A-F
- Trädgårdsgatan 4-8, 50 A-F
- Snevingevägen 45

Nedanstående objekt har längre framkörningstider för första släckstyrka **utan** att **särskilda åtgärder** har vidtagits av fastighetsägaren. Brandförebyggande aktiviteter kommer därför att genomföras av RTMD för att i skälig omfattning kompensera för dessa längre framkörningstider. Dessa kan variera beroende på hur allvarliga avvikelserna bedöms och även variera över tiden. För mer information om vilka aktiviteter som är planerade kan man vända sig till RTMD:s avdelning för förebyggande brandskydd.

- Två gruppboenden i Tillberga nås efter 11 min.
- Kriminalvårdsanstalten i Tillberga nås efter 11 min
- Industriområdet i Ramnäs nås av huvudstyrkan efter 14 min.

Nedanstående objekt i Arboga kommun har längre insatstid än 10 minuter för höjdfordon utan att särskilda åtgärder i nuläget har vidtagits av fastighetsägaren. En brandförebyggande utredning pågår för att kunna presentera lämpliga åtgärder i syfte att kompensera för långa framkörningstider. Dessa eventuella åtgärder kan komma att variera beroende på hur allvarliga avvikelserna bedöms utifrån de lokala förhållandena.

- Fyra åttavåningshus på Västermovägen nås efter 15 min.
- Ett åttavåningshus på Ljungdahlsvägen nås efter 14,5 min.
- Nio femvåningshus på Lundborgsesplanaden/Jädersvägen nås efter 15 min.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder

RTMD har inte överlåtit till annan part att inleda begränsande åtgärder i händelse av olycka.



8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Samverkansavtal finns med flertalet aktörer. RTMD har upprättade avtal med följande aktörer:

- Nerikes Brandkår - Gränslös räddningstjänst
- Räddningstjänsten Enköping-Håbo - Gränslös räddningstjänst
- Räddningstjänsten Eskilstuna - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
- Räddningstjänsten Flen - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
- Räddningstjänsten Sala-Heby - Gränslös räddningstjänst
- Räddningstjänsten Skinnskatteberg - Gränslös räddningstjänst
- Räddningstjänsten Strängnäs - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
- Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund - Gränslös räddningstjänst
- SOS Alarm

Samarbetsorganisationer som RTMD inte har ett avtal med

- Frivilliga resursgruppen genom avtal som medlemskommunerna har upprättat.
- Försvarmakten
- Kustbevakningen
- Polisen
- Trafikverket
- Sjöfartsverket (JRCC)
- Sjöräddningssällskapet

Andra avtal och uppdrag

Via avtal och överenskommelser bedrivs flertalet andra uppdrag:

- För Region Västmanlands räkning deltar vi vid sjukvårdsinsatser i samband med hjärtstopp och lyft- och transporthjälp.
- Vi utför akut omhändertagande av självmordsbenägen person. Vi söker efter personen och försöker förhindra självmord tillsammans med polis och sjukvård.
- Vid olyckor på väg och järnväg sanerar vi vägbanan samt tåg och tåganläggning.
- Vi utför akut restvärdesräddning efter en brand eller olycka. Det innebär att vi gör åtgärder för att åstadkomma en torr och rökfri miljö på och i branddrabbade byggnader.
- Vi utför vägsaneringsuppdrag åt kommuner och Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Automatiska brandlarm är en servicetjänst där vi kontrollerar orsaken till larmet.



8.1.8 Varning och information till allmänheten

I händelse av allvarliga olyckor ska de som bor eller vistas i kommunen kunna varnas och informeras. RTMD kan via radio, TV och SMS sända "Viktigt meddelande till allmänheten", VMA.

VMA begärs när det är omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller i miljön. VMA kan, om räddningsledaren så beslutar, föregås av signalen "Viktigt meddelande" som sänds med ljudgivare (tyfoner) i flera tätorter och även via sms.

Vid behov startas "Viktigt meddelande"-signalen från räddningscentralen på order av vakthavande räddningschef eller räddningsledare. Förteckning över ljudgivare finns på räddningscentralen

De radio- och TV-företag som är aktörer i VMA-systemet är Sveriges Radios FM-kanaler, Sveriges Television, Sveriges Utbildningsradio, TV4, Kanal 5 samt Kanal 9.

8.2 Förmåga per olyckstyp

Variationen av händelsetyper räddningstjänsten larmas till är stor och förmågan som krävs för att hantera händelserna varierar naturligtvis beroende på typ av händelse.

För att på en rimlig nivå kunna beskriva den förmåga räddningstjänsten har att bedriva räddningsinsatser har händelsetyperna i första hand begränsats till de uppdrag som enligt LSO är att betrakta som räddningstjänst. Vidare har riskanalysen legat till grund för ett urval av dimensionerande händelsetyper. Dessa är särskilt viktiga då olycksrisken är hög och får därför utgöra ett riktmärke för hur RTMD ska dimensioneras. Utöver det vi är dimensionerade för tillkommer ett flertal andra händelsetyper. Exempelvis kan nämnas; Brand i fordon, djurlivräddning, person i svår belägenhet, sjukvårdslarm, naturolycka osv. Även om dessa händelsetyper inte utgör underlag för hur vi är dimensionerade så har vi inom förbundet en förmåga att hantera dem, med grund från de nedan listade händelsetyperna.

Dimensionerande händelsetyper:

- Brand i byggnad
- Brand i terräng
- Trafikolycka
- Utsläpp av farligt ämne
- Naturolycka
- Drunkning
- Nödställd person

Förmågan för de dimensionerande händelsetyperna beskrivs endast sammanfattat. Mer detaljerade beskrivningar finns i separata dokument som ytterligare tydliggör det RTMD förväntas klara av. Dessa dokument utgör sedan grunden för den operativa avdelningens verksamhetsplanering för att upprätthålla eller uppnå förmågan.

8.2.1 Förmåga - Brand i byggnad

Samtliga stationer och FIP-enheter inom RTMD besitter förmågan till utvändigt släckning. Utvändigt livräddning med bärbar stege kan genomföras av samtliga stationer förutom Kolsva. Utvändigt livräddning med höjdfordon kan utföras i Köping och Västerås tätort inom tio minuter. Förmågan att enskilt kunna genomföra en första insats med invändig livräddning och släckning, det vill säga rökdykning i okomplicerad riskmiljö, finns hos samtliga stationer förutom Kolbäck och Kolsva. Anledningen till det är att dessa stationer i sin grundbemanning saknar de personella resurser som krävs för rökdykning enligt AFS 2007:7.



Förmåga att genomföra invändig livräddning och släckning i komplicerad riskmiljö finns på våra heltidsstationer i Västerås och Köping (Vallby, Brandthovda samt Köping).

Generellt krävs det vid komplicerad riskmiljö att flera stationer samarbetar, därigenom blir behovet av tydlig kommunikation och organisation än mer viktigt. Dessa tre stationer ska även kunna genomföra mer komplicerad utvändig livräddning med höjdfordon. Vid bränder på öar inom förbundet har vi förmåga att transportera personal och material till brandplats med hjälp av våra båtar.

8.2.2 Förmåga - Brand i Terräng

Grunden är att Ledningsfunktioner (System- och insatsledning) ska upprätthålla förmåga att bedöma väderprognoser, och då i synnerhet brandriskprognoser, för att förstå både vädrets och bränslets inverkan på brandens beteende. Vidare ska alla RTMD:s stationer ha förmåga att förbereda insats samt fördröja brandspridning i väntan på förstärkning. Samtliga stationer förutom Kolsva ska ha förmåga att själva släcka markbränder på upp till 0,1 hektar (1000 m²) med ett längsta avstånd från farbar väg på 150 meter.

När ytterligare en vattenresurs (tankbil eller släckbil) anländer till skadeplats ökar förmågan till 0,3 hektar (3000 m²) och upp till 250 meter från farbar väg. För att hantera större bränder än så krävs fler resurser och specialutrustning. RTMD ska ha förmågan att själva hantera bränder upp till 30 hektar (300000 m²). Vid ännu större bränder krävs externa resurser. Vid bränder på öar inom förbundet har vi förmåga att transportera personal och material till brandplats med hjälp av våra båtar.

8.2.3 Förmåga - Trafikolycka

Inom RTMD har samtliga stationer enskilt förmågan att vid trafikolyckor påbörja varning och avspärning, säkring av skadeplats, skapa tillträde till patienten samt ge första hjälpen till de olycksdrabbade. Förmågan till losstagnation av fastklämd person i eller under personbil finns på samtliga stationer förutom Kolsva. Samtliga heltidsstationer kan utföra losstagnation vid olyckor med tunga fordon. Därtill besitter station Vallby i Västerås utrustning och ytterligare spetskompetens för att agera vid mer komplicerade fall.

8.2.4 Förmåga - Utsläpp farligt ämne

Inom RTMD har samtliga stationer i förbundet förmågan att utföra insats enligt begreppet "first responder". I stort innebär detta att samtliga har förmågan att utföra akut livräddning för direkt och indirekt drabbade i adekvat skyddsutrustning med tillhörande saneringsmöjlighet. För att komplettera sin skyddsnivå så har även samtliga stationer förmågan att utföra initial indikering. Skillnaden är att Vallby, Brandthovda samt Köping har en förmåga gällande joniserande strålning, även detta utifrån det personliga skyddet.

Eftersom Västmanland är ett område med hög närvaro av kemikalier har regional insatsledare i förbundet en utökad indikeringsförmåga. Denna förmåga är inte enbart utifrån det personliga skyddet utan även för att i högre grad kunna stötta i till exempel riskområdesbedömningar. För att kunna verka och omhänderta vissa typer av kemikalier ställs högre krav på skyddsutrustning och förmåga. Där har Vallby, Brandthovda samt Köping förmågan att utföra kemdykning enligt AFS 2007:7. Station Vallby och Köping har ytterligare utrustning för att genomföra personsanering, tätning och uppsamling. Station Köping är en nationell förstärkningsresurs för kemhändelser. Samtliga heltidsstationer har förmågan att genomföra en första invallning av utsläpp i sjöar och vattendrag med hjälp av sorptionsläns. Station Vallby har en utökad förmåga för att färdigställa en mindre invallning med hjälp av skärmlänsor.

Vid stora utsläpp i sjöar och vattendrag krävs samverkan med externa resurser.

En oljeskyddsplan gällande räddningstjänst finns framtagen men kommunernas plan för sanering är under framtagande i kommunerna som ingår i förbundet.



8.2.5 Förmåga - Naturolycka

Höga vattenflöden

Vid händelse av höga vattenflöden har samtliga stationer, förutom Kolsva, förmåga att begränsa skador i mindre byggnader. Exempelvis villor och källare i flerbostadshus. Beroende på omgivningens beskaffenhet och vattenflödets omfattning har samma stationer även förmåga att leda om vattenflöden utomhus till närliggande dagvattennät eller vattendrag. Med närliggande menas en sträcka på max 100m.

Med förstärkning från det egna förbundet kan vatten styras längre sträckor och vatten pumpas bort även från större byggnader, exempelvis industrier, större butiker och offentliga lokaler. Räddningstjänsten Mälardalen har även förmågan att tillsammans med samhällets övriga resurser skydda samhällsviktiga funktioner.

Ras och skred

Samtliga stationer kan bistå ambulanssjukvården med transport av drabbade från en olycksplats där ras eller skred inträffat. Stationerna i Västerås, Köping och Virsbo kan även, med hjälp av terrängfordon, transportera sjukvårdspersonal och materiel till olycksplatser i svårbelägen terräng.

Samtliga stationer utom Kolsva kan även utföra livräddning och losstagning av fastklämda personer i det fria, eller i byggnader där ytterligare rasrisk inte förefaller rimligt. Vallby brandstation i Västerås har även utrustning för att utföra tunga lyft.

Storm

Samtliga stationer kan bistå ambulanssjukvården med transport av drabbade från en olycksplats där det finns skadade. Stationerna i Västerås, Köping och Virsbo kan även, med hjälp av terrängfordon, transportera sjukvårdspersonal, övrig skadeavhjälpare personal och materiel till olycksplatser i svårbelägen terräng.

Samtliga stationer, utom Kolsva, kan på egen hand utföra livräddande uppdrag samt röja väg för samhällsviktiga transporter där stormfälld skog förhindrar framfart. Detsamma gäller för samhällsviktiga fastigheter där tillträde förhindras på grund av fallna träd.

8.2.6 Förmåga - Drunkning

Inom hela förbundet finns förmåga att genomföra livräddning i närhet till kaj- och strandkant. (10 m) Samtliga stationer, förutom Kolsva, har förmåga att genomföra livräddning på ytan samt sök över vattenytan med snorkel och cyklop. Utrustning finns för att klara detta under både vinter och sommarperiod. De har även förmåga att fridyka ner till 4 m under en tidsperiod av högst 30 minuter.

RTMD har vattendykare för att genomföra nerdyk till maximalt 40 m. Vattendykare är placerade på station Brandthovda. Som ett komplement till dykarna förfogar RTMD även över en dykrobot (ROV). Vid drunkningslarm har samtliga stationer inom RTMD, förutom Skultuna och Kolsva, även förmåga att utföra livräddning från båt.

8.2.7 Förmåga – Nödställd person

Samtliga stationer kan bistå ambulanssjukvården med transport av drabbade från svårtillgänglig terräng till farbar väg. Vid behov av längre transporter kan stationerna i Västerås, Köping och Virsbo utföra detta med hjälp av terrängfordon. Samtliga stationer utom Skultuna och Kolsva kan även bistå med transport av nödställda från sjöar och vattendrag till fast mark.

Samtliga stationer utom Kolsva kan även utföra livräddning och losstagning av fastklämda personer. Vallby brandstation i Västerås har även utrustning för att utföra tunga lyft.



Samtliga stationer utom Kolsva kan undsätta personer på hög höjd med hjälp av bärbara stegar. Heltidsstationerna i Västerås och Köping har höjdfordon för räddning på högre höjd.

Vallby brandstation har förmåga att utföra ned- och uppfirning av personer. Exempelvis från master eller ur brunnar.

Vid kontakt med suicidnära personer har samtliga stationer förmåga att utföra psykosocial första hjälpen, i syfte att bryta händelseförloppet.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

Räddningstjänstverksamheten i RTMD samverkar i räddningsledningssystemet Räddningsregion Mälardalen (RRM) tillsammans med räddningstjänstverksamheterna i Strängnäs, Flen och Eskilstuna. Räddningsledningssystemets övergripande ledning är uppbyggt med de gemensamma ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef, vakthavande befäl, regional insatsledare, larm- och ledningsbefäl samt larm- och ledningsoperatör från SOS Alarm. Räddningscentralen är utformad med redundanta tekniska system utifrån SOS Alarm ABs krav och den övergripande ledningen arbetar i SOS Alarm ABs teknikplattform Zenit/Coordcom. Den övergripande ledningens alternativa räddningscentral finns i närliggande SOS- central som kan bemannas direkt av larm- och ledningsoperatör samt av vakthavande befäl, larm- och ledningsbefäl och vakthavande räddningschef enligt nedan.

Vid hög belastning på grund av flertalet små händelser eller enstaka stor händelse aktiveras larm- och ledningsbefälet för att utöka räddningsledningssystemets förmåga. Via SOS Alarm AB kan även RRM:s stabsutbildade personal kallas in. I anslutning till den ordinarie samt den alternativa räddningscentralen finns stabsutrustning och utrymmen för att bedriva stabsarbete. Rutiner för stabsarbete finns framtagna och grundar sig på natomodellen med funktionerna R1-R9. I och med att RRM samverkar med att tillhandahålla stabspersonal kan arbetet bedrivas över tid. Stabspersonal kan verka i räddningscentralen likväl som på skadeplats.

Under 2022 kommer beslut att tas hur räddningsledningssystemet Räddningsregion Mälardalen ska utvecklas, antingen internt eller mot annan räddningscentral för att öka sin förmåga och robusthet. Den utvecklade övergripande ledningen beräknas vara i drift till årsskiftet 2022/2023.

8.3.1 Vakthavande räddningschef (VRCH)

VRCH arbetar på delegation av räddningscheferna inom Räddningsregion Mälardalen och ansvarar för den kontinuerliga styrningen av räddningsledningssystemet. VRCH träder in i rollen räddningsledningschef och ansvarar för inriktning/samordning för samtliga pågående räddningsinsatser samt beredskapshållning inom hela det geografiska ansvarsområdet. VRCH kan även ha rollerna räddningsledare eller samverkansperson.

VRCH ska tolka och besluta om organisationens roll, gränser för räddningstjänst, tilldelning av resurser för en specifik insats samt om nödvändigt kontakta/informera drabbat kommun samt samverkande myndigheter före, under eller efter räddningsinsats.

VRCH ska vidare bidra med chefskap och ledning vid större händelser eller flertalet mindre som belastar den totala. VRCH är ytterst ansvarig för nödvändiga akuta beslut som rör RRM:s helhet som kan uppkomma inom räddningstjänstverksamhetens ansvarsområde. VRCH larmas direkt vid förutbestämda larmtyper och har 60 minuter inställetid till ordinarie- samt alternativ räddningscentral, kan vara operativ på 90 sekunder via telefon och raket, dygnet runt alla dagar om året.



8.3.2 Vakthavande befäl (VB)

Funktionen har normalt rollen driftchef och driver det dagliga arbetet i den övergripande ledningen på uppdrag av räddningsledningschefen. VB verkar även som inriktning- och samordningskontakt gentemot

andra aktörer, ansvarar för insatsuppföljning och beredskapshantering utifrån avsikt med beredskap samt kan vid behov vara räddningsledare. VB har medlyssning för inkommande 112-samtal som berör räddningstjänsten och kan direkt ta beslut om att inleda eller inte inleda räddningsinsats.

VB ansvarar för att tidigt anpassa beredskapen och ledningskapaciteten utifrån den aktuella riskbilden. VB har 90 sekunders inställetid till räddningscentralen och 30 minuters inställetid till den alternativa räddningscentralen, är direkt operativ via telefon och raket dygnet runt alla dagar om året.

8.3.3 Larm- och ledningsbefäl (LB)

LB kan agera i rollerna beredskapshantering, insatsuppföljning, händelsevärdering samt räddningsledare. LB har även kompetens att vara stabschef och kan stödja i både system-, insats- och uppgiftsledning. LB har upp till 40 minuters inställetid till den ordinarie- eller alternativa räddningscentralen, kan bli operativ på 90 sekunder via telefon och raket, dygnet runt alla dagar om året.

8.3.4 Larm och ledningsoperatör (LOP)

LOP utgörs av SOS Alarm AB:s räddningsåtgörare som tjänstgör i räddningscentralen eller den alternativa räddningscentralen, normalt tillsammans med VB. LOP agerar i rollen händelsevärdering, sköter kommunikation mellan skadeplats och räddningscentralen samt kommunicera med samverkande blåljusorganisationers bakre ledningsfunktioner. LOP ansvarar för omvärldsbevakning dygnet runt, dvs följer samhällshändelser, väderhändelser mm i omvärlden och lokalt. Vid händelser som kan påverka räddningsledningssystemet aktiveras VB för vidare åtgärder.

LOP har mandat att besluta om initial resurstilldelning för räddningsinsatser utifrån larmplaner beslutade av räddningscheferna.

LOP tjänstgör sekundoperativt dygnet runt alla dagar om året. Vid behov av beslut eller åtgärder utanför LOPs mandat kontaktas/larmas VB som direkt kan ta beslut via telefon eller bemanna räddningscentralen inom 90 sekunder.

8.3.5 Regional insatsledare (RIL)

RIL intar vid händelser som kräver stort ledningsbehov rollen räddningsledare på skadeplats och arbetar med insatsledning. RIL kan även agera i rollen som insatschef. RIL har förmåga att agera i stödjande roller i både system-, insats- och uppgiftsledning.

Med insatsledning menas att kunna agera räddningsledare vid en komplex situation och med god överblick på den rådande situationen. RIL har upp till 45 minuter inställetid till organisationernas tätorter, kan vara operativ på 90 sekunder via telefon och raket, dygnet runt alla dagar om året.

8.3.6 Insatsledare (IL)

Vid brandstationen i Västerås finns en IL i jour med 90 sekunder anspänningstid och i Köping⁴⁹ finns en IL i beredskap med ett utryckningsfordon och utrustning för att vid larm kunna åka direkt från hem/arbetsplats eller motsvarande till olycksplats. IL är normalt räddningsledare vid olyckor som kräver samverkansbehov med ett mindre ledningsbehov på skadeplats. IL arbetar med insatsledning samt uppgiftsledning. Insatsledaren kommer oftast vara på plats innan förstärkande styrkan anländer och kan

⁴⁹ Till och med 2022-05-02.



då förmedla förberedande order till ankommande styrkor. Vid större olyckor kan IL agera i roller som insatschef eller storsektorchef för hela eller delar av händelsen. IL kommer främst att fokusera på metod och taktik för händelsen och att använda resurser på ett effektivt sätt samt att alltid följa upp resultatet. IL kommer vid större händelser att diskutera metod och taktik med RIL för att tillsammans som ett ledningsteam hantera händelsen på bästa möjliga sätt. IL har förmåga att agera i stödjande roller i både system-, insats- och uppgiftsledning.

8.3.7 Styrkeledare (SL)

Styrkeledare finns inom organisationen på heltidsstationen, på förbundets RiB- stationer förutom i Arboga . Kolbäck och Kolsva som istället har arbetsledare. Styrkeledare vid RiB- stationer har ett eget utryckningsfordon och utrustning för att vid larm kunna åka direkt från hem/ arbetsplats eller motsvarande till olycksplats (FIB). Styrkeledare kan vid mindre larm hantera händelsen på egen hand som räddningsledare där samordningsbehov mellan enheter är liten. Vid större händelser kommer styrkeledaren generellt bli tilldelad uppgifter som gruppen ska hantera, tex sektorchef men kan även agera i rollen som insatschef.

8.3.8 Första insatsbefäl (FIB) eller Första insatsperson (FIP)

FIB eller FIP finns på varje deltidstation samt i Ramnäs och Kvicksund. FIB/FIP är en styrkeledare, arbetsledare eller erfaren brandman som har utryckningsfordon och utrustning för att vid larm kunna åka direkt från hem/ arbetsplats eller motsvarande till olycksplats. FIP:ens huvuduppgift är att så snabbt som möjligt anlända till en olycka för att på ett snabbt och effektivt sätt bryta ett händelseförlopp, samt för befäl att kunna skapa sig en bild av olyckan, göra en riskbedömning för att kunna ge anländande styrkor förberedande order. Kombination av att bryta händelseförloppet med att skapa utrymme för beslut innan förstärkning anländer skapar goda förutsättningar för att minska konsekvenserna av en olycka.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

När en olycka inträffar larmas resurser från den eller de närmaste brandstationerna till platsen för att genomföra insatsen. Vid omfattande insatser samlas resurser från ett större område, ofta även från angränsande räddningstjänstorganisationer. Omvänt stöttar även räddningsregion Mälardalen med våra räddningsresurser till andra räddningstjänster när de har behov av hjälp. Mälardalsregion är med svenska mått relativt resurstät därför kan räddningsregionen vid fler samtidiga eller större räddningsinsatser acceptera en lägre men för stunden acceptabel beredskap för nya insatser genom att fördela kvarvarande resurser över regionens yta på ett effektivt sätt. Det innebär att en räddningsstyrka kan flyttas från en plats till en annan för att kompensera för styrkor som redan är insatta. Detta arbete baseras på inhämtade information från andra organisationer, erfarenheter och riskbedömning kring sannolikheten för nya händelser samt tiden det beräknas ta för att kunna hantera en ny händelse i samma område.

Vid torra och varma perioder är det vanligt förekommande med mark- och skogsbränder. Vid särskilda väderlekar, såsom starka vindar och låg fuktighet, är det vanligt att mark- och skogsbränderna blir insatser av en mer resurskrävande karaktär. Sker det då flera mark- och skogsbränder inom kommunerna kan beredskapen och organisationen bli hårt ansatt. Vid sådana situationer kan det även vara så att angränsande förbund och räddningstjänster upplever samma ansträngda läge, vilket leder till att utomstående resurser kan vara upptagna. Under alla insatser, oavsett vilken typ av händelse, sker en kontinuerlig resursbedömning av befälen på plats för att återrapportera till räddningscentralen. Detta för att den övergripande ledningen ska kunna fördela och prioritera resurser så att de används så effektivt som möjligt. Vid extrema situationer med många eller extremt resurskrävande insatser kan det förekomma behov av att vidta mer omfattande åtgärder för att kunna hantera situationen. Inkallning av ledig personal, utökad regional och nationell samverkan med andra räddningstjänster, begäran av stöd från andra



myndigheter exempelvis MSB, Försvarsmakten, frivilligorganisationer, lokala näringslivsaktörer kan förekomma. Vid dessa extrema situationer blir vi en del av den regionala och statliga samordningen som upprättas för ändamålet med möjlighet att både få hjälp, och för att bistå med hjälp till andra som drabbats av en svår situation. Vid förfrågan av externa resurser utanför räddningsregionen är det VRC, oftast i samråd med VB som upprättar och hanterar kontakten med extern part.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Försvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska brandförsvaret enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter även ansvara för:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen,
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt
- delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen.

Organisationen vid höjd beredskap bygger på den fredstida organisationen och dess ansvarsområden. I avvaktan på planeringsinriktningar från centrala myndigheter inriktas planeringsarbetet på att säkerställa förmåga och uthållighet i händelse av fredstida kriser. Planeringsarbete genomförs utifrån den nu gällande kommunöverenskommelsen för civilt försvar som omfattar arbete med krigsorganisation, kompetenshöjande åtgärder samt säkerhetsskydd.

Vid höjd beredskap prioriteras räddningstjänstverksamheten, tex så kan extern utbildning/ informationsinsatser, tillsyn och annan förebyggande handläggning läggas åt sidan. Schemaförändring för heltidspersonalen kan utföras till dygnstjänst med tjänstgöring vart annat dygn vilket kan ge en fördubbling av insatsstyrkans storlek. Räddningstjänsten strävar efter att minst 90 % av medarbetarna är krigsplacerade vid räddningstjänsten.

Gällande de specifika uppgifter som tillkommer enligt LSO 8 kap 2§ i händelse av höjd beredskap så krävs vägledning från centrala myndigheter för att i detalj kunna fortsätta planeringen avseende dessa uppgifter. Den fredstida organisationen innehåller dock förmågor som har relevans även för delar av de tillkommande uppgifterna, framförallt gällande CBRNE samt resurs för ras och tung räddning. I dagsläget har räddningstjänsten förmågan att delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd. Räddningstjänsten kan även hantera utmärkning av farliga områden och har viss förmåga till indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel.

RTMD har tillsammans med Västerås stad arbetat fram en plan för att säkerställa tillgången av mat och drivmedel som behövs för att hålla i gång räddningstjänsten. All personal är krigsplacerad och det gäller även tidigare medarbetare som har slutat eller gått i pension innan 65 års ålder, och detta ligger kvar i fem år efter att man har slutat.



9 Uppföljning, utvärdering och lärande

9.1 Uppföljning av verksamheten

Utvärdering och uppföljning av målen sker löpande samt i slutet av varje verksamhetsår. Genom detta skapas en likvärdig utvärdering av samtliga verksamheter. I samband med bokslutet redovisas måluppfyllnad för förbundsdirektionen. Målen ska följas upp via etablerade indikatorer. De indikatorer som förbundet ska jobba efter är:

- Öppna jämförelser "Trygghet och säkerhet". Indikatorer som mäts är personskador, utveklade bränder i byggnad, information och utbildning, samverkan, hjälp vid nödläge och jämställdhet.
- NKI (Nöjd Kund Index) Indikatorer som mäts är bemötande, kompetens, tillgänglighet, tydlighet, serviceförmåga och informationshantering.
- Medarbetarindex. Förbundet genomför årligen en medarbetarenkät för att utvärdera engagemang, ledarskap, trivsel, arbetsmiljö och hälsa.
- Insatsstatistik. Indikatorer som mäts är antal olyckor, larmbehandlingstider och övrig insatsrelaterad statistik.

Förbundet ska i mån det fungerar delta i medlemskommunernas medborgarundersökningar.

9.2 Olycksundersökning enligt 3 kap 10§ LSO

Kommunen har en skyldighet enligt 3 kap. 10 § LSO att se till att en olycka som föranlett en räddningsinsats blir undersökt i skälig omfattning för att klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Inom Räddningstjänsten Mälardalen finns ett styrdokument framtaget som beskriver hur insatser utreds och utvärderas⁵⁰

Insatser utvärderas i 3 nivåer beroende på olyckans omfattning, för att uppnå en undersökning av olyckor i skälig omfattning enligt LSO. Dom 3 nivåerna sammanfattas nedan:

Nivå 1 – Händelserapport.

Varje räddningsinsats dokumenteras i en händelserapport.

Nivå 2 – Reflektion efter insats (REI)

Denna nivå utförs utöver nivå 1.

Vid olyckor som bedöms kunna ge särskilda erfarenheter att sprida vidare inom organisationen genomförs en samtalsutvärdering efter insats av berörd insatspersonal. Utvärderingen dokumenteras och erfarenheter sammanställs och sprids inom organisationen, i syfte att lära av olyckan.

Nivå 3 – Händelseutredning/Olycksutredning

Denna nivå utförs utöver nivå 1 och 2 vid särskilda händelser.

Utredning av särskilda händelser genomförs av specifikt utbildade utredare inom organisationen på beslut från behörig chef. En händelseutredning kan exempelvis bestå av en fördjupad utredning av insatsens genomförande, en brandorsaksutredning eller en kombination av dessa.

Utredningen dokumenteras i en rapport som ska ge svar på dom frågeställningar som ställs i utredningen och föreslå förbättringsåtgärder.

⁵⁰ Anvisning för utvärdering och utredning av insats – Metod för utveckling av organisationens förmåga. 2019/66-MBR134



**RÄDDNINGSTJÄNSTEN
MÄLARDALEN**

Räddningstjänsten Mälardalen ansvarar enligt förbundsordning för olycksutredningar i samband med bränder, medan respektive medlemskommuner ansvarar för eventuella utredningar av övriga olyckstyper. Räddningstjänsten Mälardalen ansvarar dock alltid för att utreda hur räddningsinsatsen genomförts, oavsett olyckstyp.



Bilaga A: Dokumentförteckning

Avtal

- Avtal gällande rengöring och brandskyddskontroll.
Dnr: 2016/709-MBR-061. Första och andra handsval Västerås.
- Avtal gällande rengöring och brandskyddskontroll.
Dnr: 2016/709-MBR-061. Första och andra handsval Hallstahammar och Surahammar.
- Avtal rengöring(sotning) och brandskyddskontroll.
Dnr: VMKF-U 2018.77. Köping och Arboga.
- Normalavtal mellan kommun och skorstensfejarmästare (typ A).
Dnr: 2021/928-RTMD-923. Kungsör.
- Samverkansavtal mellan Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun, Flens kommun samt Mälardalens Brand- och Räddningsförbund avseende lednings- och stabsarbete vid räddningstjänst
Dnr: 2019/633-MBR-241
- Ledning av insats inom Räddsam Mälardalen
Dnr: 2020/178-MBR-210
- Räddningstjänsten Enköping-Håbo - Gränslös räddningstjänst
Dnr: 2004/722-MBR-120
- Räddningstjänsten Skinnskatteberg - Gränslös räddningstjänst
Dnr: 2018/208-RTMD-132
- Räddningstjänsten Sala-Heby - Gränslös räddningstjänst
Dnr: 2006/573-MBR-120
- Räddningstjänsten Eskilstuna - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
Dnr: 2021-721-MBR-241 Avtal utryckningsförstärkning RRM 2021
- Räddningstjänsten Strängnäs - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
Dnr: 2021-721-MBR-241 Avtal utryckningsförstärkning RRM 2021
- Räddningstjänsten Flen - Gränslös räddningstjänst, gemensam ledningsregion
Dnr: 2021-721-MBR-241 Avtal utryckningsförstärkning RRM 2021
- Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund - Gränslös räddningstjänst
Dnr: 2007/376-MBR-063
- Nerikes Brandkår - Gränslös räddningstjänst, Hjälp med Vattendykare
Dnr: 2007/111-MBR-120
- Avtal sjöräddning mellan Nerikes brandkår och Västra Mälardalens kommunalförbund,
Dnr: VMKF 7/2005-001-015
- SOS Alarm AB – Samarbetsavtal mottagning och hantering av larm kommunal räddningstjänst
Dnr: 2020/626-RTMD-241
- Region Västmanland, IVPA sjukvårdsinsatser i samband med hjärtstopp och lyft- och transporthjälp.
Dnr: 2017/474-RMBR-134 (Surahammar och Virsbo)
- Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
Dnr: 2020/603-MBR-925
- Samverkansavtal Nya Västerås Flygplats – Släckhjälp och utbildning
Dnr: 2017/715-291



Dokument

- Förbundsordning Dnr: 2021/740-RTMD-132
- Riskutredning Dnr: 2021/574-RTMD-132
- Anvisning för utvärdering och utredning av insats – Metod för utveckling av organisationens förmåga. 2019/66-MBR134
- Arbetsordning för rengöring(sotning) och brandskyddskontroll. Västerås kommun. Diarienummer 2009/615-MBR-063
- Arbetsordning för rengöring(sotning) och brandskyddskontroll. Hallstahammar och Surahammars kommun. Diarienummer 2016/709-MBR-061
- Arbetsordning för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Köping, Arboga och Kungsörs kommun.
Dnr: 2018.13.1-174 (Västra Mälardalens kommunalförbund)
- Tillsynsplan 2022.
Dnr: 2021/902-RTMD-132 (Uppdateras årligen)
- Kommunal plan för räddningsinsats
Dnr: 2021/581-RTMD-926
- Brandvattenförsörjning och bebyggelse.
Diarienummer: 2021/929-RTMD-134.
- Rutin för kommunikation vid eldningsförbud eller eldningsavrådan i Västmanlands län.
Diarienummer (Länsstyrelsen): 3136-2021
- Handlingsplan för förebyggande verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2021-2026.
Diarienummer (Västerås Stad): 2020/01224



Bilaga B: Beskrivning av samråd

Samråd om handlingsprogrammet har skett genom skriftligt utskick till berörda som nämns i listan nedan. Utskick om samråd gick ut efter beslut i direktionen.

Kommuner

- | | |
|-------------------------|-----------------------------|
| - Arboga kommun | arboga.kommun@arboga.se |
| - Hallstahammars kommun | kundcenter@hallstahammar.se |
| - Kungsörs kommun | info@kungsor.se |
| - Köpings kommun | kopings.kommun@koping.se |
| - Surahammars kommun | kommunen@surahammar.se |
| - Västerås kommun | kontaktcenter@vasteras.se |

Kommunala bolag

- | | |
|--|--------------------------------|
| - Arboga kommunal teknik AB | aktab@arboga.se |
| - Arboga vatten och avlopp AB | avaab@arboga.se |
| - Byggnads AB Mimer | post@mimer.nu |
| - Hallstahem AB | info@hallstahem.se |
| - Kungsörs Fastighets AB | info@kfab.kungsor.se |
| - Kungsörs Kommunteknik AB | rune.larsen@kungsor.se |
| - Kungsörs vatten AB | rune.larsen@kungsor.se |
| - Köpings bostadsbolag AB | info@kbab.koping.se |
| - Mälarhamnar AB | port@malarhamnar.se |
| - Mälarenergi AB | post@malarenergi.se |
| - Mälarenergi Vatten AB | post@malarenergi.se |
| - Nya Västerås flygplats AB | vasteras.flygplats@vasteras.se |
| - Surahammarshus förvaltnings AB | info@surahus.se |
| - Surahammars kommunal teknik AB | info@suratek.se |
| - VAFAB miljö AB | kundservice@vafabmiljo.se |
| - VME Västra Mälardalens Energi och miljö AB | kundtjanst@vme.se |

Räddningstjänster

- | | |
|-----------------------------------|---------------------------------|
| - Enköping-Håbo | raddningstjanst@rtjeh.se |
| - Eskilstuna räddningstjänst | raddningstjansten@eskilstuna.se |
| - Flens räddningstjänst | samhallsbyggnad@flen.se |
| - Nerikes brandkår | info@nerikesbrandkar.se |
| - Sala-Heby Räddningstjänst | raddningstjansten@sala.se |
| - Skinnskatteberg Räddningstjänst | kommun@skinnskatteberg.se |
| - Strängnäs Räddningstjänst | raddningstjansten@strangnas.se |
| - Södra Dalarnas Räddningstjänst | sdr@avesta.se |

Statliga och regionala instanser

- | | |
|---|--------------------------------|
| - Försvarsmakten MRM | mrm@mil.se |
| - Kustbevakningen | registrator@kustbevakningen.se |
| - Länsstyrelsen i Västmanland | vastmanland@lansstyrelsen.se |
| - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap | registrator@msb.se |
| - Polismyndigheten region mitt | registrator.mitt@polisen.se |
| - Region Västmanland | region@regionvastmanland.se |



RÄDDNINGSTJÄNSTEN MÄLARDALEN

Organisationer

- Sjöfartsverket
- Svenska sjöräddningssällskapet
- Trafikverket

sjofartsverket@sjofartsverket.se
rs.vasteras@ssrs.se
trafikverket@trafikverket.se

Farlig verksamhet

- Air Liquide Gas AB
- Almer Oil & Chemical Storage AB i Köping
- Arboga Hårdkrom AB
- Bodycote Surahammar
- Kanthal AB
- Kraftvärmeverket, KVV
- Kosan gas AB (fd, Preem)
- Mälarhamnar AB
- Northvolt Västerås
- OKQ8, Oljedepå
- Ovako Hallstahammar AB
- Surahammars Bruk
- Westinghouse Bränslefabriken Västerås
- Yara AB Köping

info.sweden@airliquide.com
info@almeroil.se
info@arboga-hardchrome.se
hip.enquiries@bodycote.se

port@malarhamnar.se
hi@northvolt.com

info@ovako.com
TechnicalNO@cogent-power.com
info.se@westinghouse.com
yara.kundservice@yara.com



Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

I LSO framgår det att staten ansvarar för sjöräddning, miljöräddningstjänst och flygräddningstjänst i havet och de stora sjöarna Vätern, Vättern och Mälaren. Undantaget är hamnområde, där kommunen ansvarar för räddningstjänsten. Kommunen fastställer hamnområdets utbredning, efter samråd med berörda statliga myndigheter.

Av MSBs handbok⁵¹ följer nedan tolkning av begreppet hamn; *Hamn är en anläggning som konstruerats för ändamålet att förtöja båtar eller fartyg. Med konstruktion bör anses att den är tillverkad eller anordnad för ändamålet, till exempel en brygga eller kaj. En "naturhamn" är därför inte att betrakta som "hamn". Ytmässig avgränsning av "hamnen" bör anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om "hamnen" utgörs av en brygga – utan att den har någon exakt och tydlig avgränsning, till exempel endast med "öppet vatten" utanför bryggan – bör den ytmässiga avgränsningen anses utgöras av bryggans omedelbara närhet.*

Av detta följer att alla bryggor, kajer och pirar som går ut i Mälaren i Hallstahammars, Kungsörs, Köpings och Västerås kommuner är att betrakta som kommunalt ansvar. Avgränsningen är enligt MSBs tolkning, dvs "hamnen" anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om hamnen endast utgörs av en brygga är avgränsningen bryggans omedelbara närhet.

Då det inte är möjligt att i detalj ange samtliga "hamnar" som är under kommunalt ansvar utifrån ovan beskriven definition anges nedan de större hamnarna.



Figur 8: Hamnområde Kungsörs kommun

⁵¹ <https://rib.msb.se/filer/pdf/29806.pdf>



Figur 9: Hamnområde Köpings kommun



Figur 10: Hamnområde Västerås kommun